

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . 5 » — »
Negyedévre . . . 2 » 50 »
Egy óra . . . — » 85 »
Egyes szám ára 4 kr.

Kiadóhivatal:

PÉCSETT, Mária-utca 1. sz.
a kir. itélőtábla épületével
szemben,
hová az előfizetések és a
lapszékküldésére vonatkozó
főszólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:

PÉCSETT, Mária-utca 1.
a kir. tábla átellenében,
hová a lap szellemi részét
illető minden közlemény in-
tézendő.

Kéziratot vissza nemadunk

Hirdetéseket

a kiadóhivatal vesz föl.

Apponyi nyílt levele.

Pécs, 1899. december 4.

Ha a parlamenti népképviselő, a kivel szemben a választóknak sem az utasítás adás, sem a visszahívás joga megadva nincsen, a megválasztatása előtt tett kötelező ígéreteit — bármilyen fényes megokolás mellett is — megszegheti: akkor halomra döntjük a népképviselői alkotmányt az alapelvét, hogy az ország ügyeinek intézésében képviselői által maga az államalkotó nemzet vesz részt.

A képviselőjelölt által adott program, megválasztatása esetén, közte és választói közt létrejött kötelező szerződés jellegét ölti magára, melyet a képviselő egyoldalúan meg nem változtathat, hanem ha idők és viszonyok változtával arra a meggyőződésre jut, hogy adott programjával ellenkezőt cselekedni lenne a helyes politika, akkor alkalmat kell adnia választóinak arra, hogy törvényes alakban kétségtelen kifejezést adjanak annak az akaratuknak, mikép a képviselő új álláspontját helyeslik, őt tett ígérete alól föloldják s megbizzák az új álláspontnak nevében való érvényesítésével.

A választóknak ilyen törvényes akaratnyilvánítása pedig csak új választás útján történhetik; a mikor tehát a képviselő által a választóknak tett ígéret megtartása összeütközésbe kerül a képviselőnek időközben megváltozott meggyőződésével: a

képviselőnek legelemibb politikai kötelessége letenni mandátumát s így választóinak alkalmat adni, hogy új választás útján törvényes kifejezést adhassanak annak, vajjon osztják-e azt a megváltozott meggyőződést, a melyet képviselőjük a parlamentben érvényesíteni akar.

Hogy a parlamentarizmus alapelvei nálunk milyen rettenetes mértékben elhomályosultak, annak kiáltó bizonyítéka Apponyi Albert gróf eljárása, a melylyel annak az ünnepélyes ígéretének, hogy a kvótaemelést megszavazni nem fogja, a megtartása alól egy választóihoz intézett nyílt levéllel vél szabadulhatni.

Ezt a nyílt levelet, a melynek tartalmát ezuttal nem kívánjuk kritika tárgyává tenni, egész terjedelmében közöljük a következőkben:

Nyílt levél Jászberény város polgáraihoz!

Tisztelt választóim, polgártársaim!

Midőn engemet ez előtt három évvel képviselői megbízással megválasztottak, programnyilatkozatomnak egyik tétele az volt, hogy Magyarország közönségi kvótájának felemelését a monarchia két állama anyagi erőviszonyai által indokoltak nem tartom és így ahhoz szavazatommal nem fogok járulni.

Most pedig midőn az országgyűlés a kvótabizottságnak azon javaslatát készült tárgyalni, mely szerint kvótánk 3%-kal felemeltetnék, bár változatlanul azt hiszem, hogy e kvótaemelést az objektív igazság alapján nem

indokolt, és bár e meggyőződés időközben megjelent alapos tanulmányok, jelesen Horánszky Nándor és Földes Béla barátaim kimerítő dolgozatai által megerősítést nyert, mégis kénytelen vagyok elismerni, hogy a viszonyok fejlődése folytán a kvótabizottság javaslatának elfogadása politikai szükségévé vált. Az eddigi kvóta fentartása olyan positio, melyet a nemzet — nem a mostani kormány hibájából — már elvesztett, melynek visszahódításáért tovább küzdve csak más még megvédendő és megtartandó positiókat veszélyeztetnénk.

Elvesztettük ezt a positiót, mert Ausztriában minden tényező, az egymást követő kormányok, az összes pártok, az egész sajtó a közvélemény, az egész parlament és a választó közönség nemcsak egyértelműleg követelte a magyar kvóta felemelését, hanem azt a meggyőződést is tudta kelteni, hogy követelem mellett minden hatalmi eszközt mozgásba hozza; viszont nálunk az előbbi kormány az elvi ellenállást kezdettől fogva elejtette, a közvélemény sorakoztatását, a parlament megnyilatkozását gátolta, a kiegyezést megkötötte, tiltakozva bár a junctim ellen, de mégis olyan osztrák kormányval, mely a junctimot nyíltan hirdette, végre a választások előtt és azok alatt — *burkoltan bár, de elég érthetően a kvótaemelést mellett csinált és csináltatott hangulatot, a nemzet pedig néma köszönnnyel nézte a dolgok fejlődését és a választásoknál nemcsak nem juttatott kifejezésre határozott akaratot ellenkező irányban, hanem olyan magatartást követett, mely a magyar nemzeti akaratnak, mint hatalmi tényezőknél sulyát kétségtelenül csökkentette. Az erőviszonyok ilyen alakulása mellett csatákat nyerni*

A „Pécsi Figyelő“ tárcája.

Termékenység.

(Irita Zola Emil. Egyedül jogosított magyar kiadás. Budapest, 1899. Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) udvari könyvkereskedése. Két kötet. Ára 3 frt 50 kr.)

Zola Emil legujabb regénye, nem, ez nem regény, hanem evangelium, az emberi faj fontartása ellen elkövetett merényletekkel foglalkozik. »Termékenység« a címe s »A négy evangelium« nevű, négy részre tervezett regényciklus első kötete.

A Termékenység fő alakja Froment Mathieu, a Beauchêne-féle gépgyár főrajzolója, aki nagyon szerény állásból küzdött föl magát elég jól jövedelmező hivatalába. Ideális jellem; a regényben ő az egyetlen testi-lelki híve a termékenységnek s az író követendő példának állítja ebben egész Franciaország elé.

Mert a francia nép elsatnyulásáról, pusztulásáról szól ez a hatalmas könyv, arról a megdöbbentő degenerációról, a mely a kétgyermek-rendszer következménye és arról, a melyet a dajka-kézre adott gyermekek sorsa idéz elő.

De nemcsak ezeket írja le Zola. Kaleidoszkópjában, mely egy pillanatra sem engedi magáról figyelmünket elterelődni, elvonulnak előttünk azok a híres operateurök, akik az

anyaságtól aggódókról egy ügyes fogással elhárítják a rettegett veszedelmet; látjuk a belsejét azoknak a klinikáknak, amelyekbe úgy tódnak a mondane hölgyek, mint egy híres művész hangversenyére; ahova Angliából is eljönnek szülés előtt álló nők, tértijegygyel, hogy három héttel később megkönynyebbülten visszatérjenek. Megismerkedünk a dajka-viszonyok titkaival, a gyermekek gondozását elvállaló asszonyok embertelenségeivel, azokkal a szerencsétlen leányokkal, a kiket szegényérzésük vagy elveteműtségük gyermekük meggyilkolására készlet.

*

Franciaország sorvasztó betegségének diagnózisa az, amit Zola a Termékenység-ben megírt. A gyermekeknek különböző módon való pusztítását hihetetlenül nagy mértékben üzik náluk. Bretagneban több olyan falu van, amelynek lakói kizárólagosan avval foglalkoznak, hogy a párisi szülőknek alkalmatlan gyermekeket bizonyos összegért magukhoz veszik, hogy lassan vagy hamarosan eltegyék láb alól. Minden nap láthatók ezek az asszonyok a Szent Lázár pályaudvarban. A halomszámra összeszedett apróságokat ide oda lökdösi, egymás hegyibe rakják, elszállítják és amott lenn, az ismeretlen távolban szétosztják és kiszolgáltatják őket az öntudatlan vagy készakarva elkövetett gyilkosságnak. A kaszás szüntelenül, minden percben tarol le új kalászkat, nincs pihenője.

De nemcsak ez a baj. Nem elég, hogy évenként huszezer gyermeket küldenek így a másvilágra, nem elég, hogy ugyanennyi azoknak száma, akik külső behatás következtében halva jönnek a világra: az életben maradók, a faj és a nemzet fontartására hivatottak is természetellenesen neveltetnek. És ezekről, a dajkakézre adott gyermekekről, a gyermeküktől idegenkedő anyákról, a dajkákról, kik áruba bocsájtják magukat s evégből tulajdon gyermeküket a pusztulásnak adják, ezekről is kétségbeejtő igazságokat mondhat el Zola.

— Hogy kívánhatod — mondja Froment Mathieunek Bonton orvos — hogy egy gazdag polgári asszony, a mellett az életmód mellett, amit folytat, olyan háztartás mellett, a milyent ő visz, akinek örökös fogadónapjai, estéi, ebédjei, látogatásai és minden egyéb nagyvilági kötelezettségei vannak, magára vállalja a szoptatás hosszú és fárasztó föladatait? . . . Az a legnagyobb baj, hogy mikor néhány nemzedéken végig nem szoptatnak az anyák, utóvégre nem is tudnak többé szoptatni. Ez vár ránk a jövőben, nyomorék, elkorcsosult, tökéletlen asszonyi nem, amely még úgy, a hogy, csak megszűli a gyermekeket, de abszolute nem táplálhatja többé.

A szoptatós dajkákról ezeket mondja:

— Annak a lánynak a szemében, akinek a dajkaság a rendes keresete, a gyermek csak eszköz a célhoz, elkerülhetetlen előzmény, jövedelmező keresetág. És ime, a megkötött gya-

nem lehet. Tényleg közel is jutottunk volt a meghátrálásban az u. n. ischli klauzuláig vagyis a gazdasági önállóság gyakorlati érvényesítéséről való lemondásig. Kevésen mult, hogy a nemzet mostani elgyengülése állandó intézményes alakot nem öltött, mely majdan a nemzeti erőt is nehezen áttörhető korlátok közé szorította volna, és azt a végső csapást sem háritotta el tőlünk a nemzeti erő ébredése és nyilvánulása, hanem csak rendkívüli körülmények kedvezései a parlamenti viszonyok váratlan alakulása, a mostani kormány fejének közjogi korrektsége és államférfiúi hivatottsága, de főleg Ő Felségének feltétlen alkotmányhűsége.

Ilyen előzmények után a kvótaküzdő és az azzal összekötött gazdasági harc folytatásától kedvezőbb eredményt várni: indokolatlan optimizmus. Hogy újabb alkudozások ilyenre nem vezetnének, azt a történetek után talán fölösleges bizonyítani. De a fejedelmi döntéstől sem várhatunk jobbat. Nem állana-e ez is, az alkotmányos fejedelmi hatalom természetére szerint, az említett erőviszonyok hatása alatt? De ha mindezek dacára a fejedelmi döntés ránk nézve kedvező volna, ez az osztrák alkotmány világos rendelkezései szerint csak ideiglenes természetű, a kérdést tehát meg nem oldja, hanem csak elodázza, a gazdasági harc egyéb mezőin pedig nem teremt békét, hanem inkább még nagyobb elkéseredést. És ebben áll a kérdés lényege. Nékünk a kvótakérdés olyan megoldására van szükségünk, mely gazdasági békekötést is eredményez. Szüksége van e békére Ausztriának is, bármennyire homályosítsák el ott politikai szenvedélyek és lelkiismeretlen agitációk e szükség tudását: de szüksége van rá hazánknak is. Hiszen azok is, a kik a gazdasági különválást mint abszolút célt irták zászlajukra, nyíltan hirdetik, hogy ők nem akarnak gazdasági harcot Ausztriával, hanem külön vámterületi alapon, a kölcsönös érdekek figyelembe vételével, méltányos megegyezést, békét. Pedig a kellően előkészített külön vámterület mellett a gazdasági harcot, ha ránk volna kényszerítve, a győzelemnek sok esélyével lehetne folytatnunk, mert a vámpolitika fegyverei a mi kezünkben hatásosabbak, mint az övékben; de csektől megfosztva a harc egyéb mezőin ily tulerős fegyverekkel nem bírunk.

lázas szerződésnek bűnös következménye az, hogy valamint a gyermek, kinek a dajka eladja a tejét, gyakran belehal abba a táplálékba, melyet a természet nem neki szánt, úgy viszont a dajka gyermeke majdnem mindig belehal abba, hogy elszakították az anyjától, mint valami útjában levő terhet és odadobták koncul szivtelen szörnyetegeknek. E szerint két áldozat van többnyire és mind a két anya a gyilkosság bűnét követi el, még pedig a leggyávább, legocsmányabb gyilkosságot, az alig megszületett szegény teremteteket ölik meg, akiknek halála senki közömbösségét föl nem zavarja, holott ép ellenkezőleg, mindnyájunknak a borzalom és fölháborodás hangos sikolyára kellene fakadnunk összes reményeink és legszentebb érzelmeink e rettenetes mézárásának láttára. Feneketlen egy örvény ez és ha nem szűnünk meg a halálnak ezzel a szörnyű hűbérrel adózni, az egész ország bele fog bukni, örökre meg fog semmisülni ebbe az örvénybe!

Mennyi hazafiúi aggodalom van ebben a fölkiáltásban! De ime, a nagy regényíró, aki minden más honfitársánál jobban érzi azt a folyton sajgó sebet, mely a nemzet testén nap nap után lassan pusztítja, a nagy regényíró, hála Istennek, költő is s a költők remélnék, hisznek. Azon a napon, mondja ismét az orvos, amelyen az anyáknál olyan általánossá lesz az a divat, hogy maguk szoptatják a gyermeküket, mint a szűk ruhaaljak vagy a simára fésült haj viselete, azon a napon mi leszünk az uralkodó nemzet, a világ uralkodói.

Gazdasági harc, gazdasági önállóság nélkül: ez a legpusztítóbb helyzet, melyben közgazdaságunk lehet, és ez az, a melyben évek óta vagyunk, melynek véget vetni az ország egyik legsürgősebb érdeke. Hogy ezt ma akkép érthessük el, hogy a konfliktus folytatásából és kielesítéséből a gazdasági különválást fejtsük ki, arra a nemzetet sem anyagilag, sem politikailag előkészítettnek nem látom; az eddigi előzmények után, midőn egészen más uton indultunk meg, ez a fejlődés csak beláthatatlan bonyodalmak útján volna keresztülvihető, melyeknek tartama alatt közgazdasági szenvedéseink súlyosbodnának és melyek minden emberi számítás szerint nagyobb áldozatokat követelnének tőlünk, mint a minőt 3%-os kvóta-emeléssel hozunk. Szükség esetén ettől a politikától sem volna szabad visszariadnunk, de nem ajánlhatnám azt jó lélekkel a nemzetnek 3%-os kvóta-emeléssel szemben akkor, midőn előttünk áll a tisztességes békekötés lehetősége, a melylyel ezt a szerencsétlen hadjáratot aránylag szerencsésen befejezhetjük és a nemzeti erőgyűjtés feltételeit megteremthetjük.

A tisztességes béke pedig létrejöhet annak a kiegyezésnek alapján, a melyet — viszonyosság föltétele mellett — egyoldalú intézkedéssel már életbe léptettünk, a mely a Bánffy-Badeni féle kiegyezést két irányban lényegesen javította, illetőleg kiegészítette; először azzal, hogy a vámtarifa átalakítására nézve (az idegen államokkal kötött kereskedelmi szerződések lejáta után) erős biztosítékot nyertünk, másodsor annak az elvnek kimondásával, hogy ezentúl az idegen kereskedelmi szerződések lejáti ideje szükségképp összeesik az osztrák-magyar vámközösség lejáratával. E két korrekúra mellett ez a kiegyezés — ha nem is ideális — de elfogadható alap a tisztességes békekötésre, mely azonban csak *Ausztria parlamentáris hozzájárulásával, nem pedig az osztrák alkotmány 14. §-án alapuló ingatag intézkedésekkel válhat befejezetté*, mert csak a parlamenti uton keresztülvitt kiegyezés folytán szűnik meg minden emberi előrelátás szerint az osztrák közgazdasági tényezők harca is a mi érdekeink ellen. Közgazdaságunknak ekkép elért nyugalma és fokozott fejlődésképesége: ez az eredmény, a melyért a javaslatba hozott kvóta-emelést

Ez, rövidre fogva a regény tárgya. Ennek a felszínre vetése, fejtegetése és megoldása volt az író célja. S hogy ezeket meggyőzően és biztos hatással mondja el, elvonultatja szemünk előtt hosszú sorát azoknak az embereknek, a kik mindennek okozói és azokat a szegény ártatlan teremteteket, akik ellen e gyalázatos bűnököt elkövetik.

Lehetetlen, hogy ennek a regénynek igen nagy hatása ne legyen minden országra, a melybe eljut. Mert öntudatra kelti az embereket és megmagyarázza nekik, hogy az anyák, amíg szegényből, kényelmességből vagy elvetemültségből megtagadják gyermeküktől az anyai kötelesség teljesítését, eldobják és megölik magzataikat, öntudatlanul egy nagy katasztrófát készítenek elő: az emberiség és a nemzetük megromlását.

Ez aggasztja az író, ettől óvja az embereket. És nem éri be avval, hogy elmondja a bajokat, azt is megmutatja, hogy hogyan lehet mindent jóra fordítani. Bebizonyítani, hogy a sok gyermek, a termékenység áldás a családra, a nemzetre s az emberiségre egyaránt, hogy józanul, emberhez illő módon élőknek nagy boldogságot ad a sok utód: ez a Froment Mathieu föladata. S ha Froment család története tulontúl regényes is és ellentétben van is a regény tárgyának kegyetlen igazságával, nagy és tökéletes alkotás azért a Termékenység. Megírása fölér a legnagyobb humánus tettel, mert nagy veszedelmet hárit el az emberiségről. Szavát meghallgatják mindenhol, a hol meghallják; mindenhol, ahol a civilizáció elhíntette a bűn csiráit . . .

elfogadni nemcsak lehet, hanem — midőn e javakat másképp nem biztosíthatjuk — kell is; mert ez, tisztán a nemzet anyagi érdekeinek szempontjából, többet ér az országnak, mint az áldozat, melyet a magasabb kvóta elvállalásával hoz; az a megtakarítás pedig, melyet az eddigi kvóta megtartásával elérhetnénk, — feltéve, hogy azt egyáltalán föntarthatnók — nem nyujtana kárpótlást a gazdasági harc áldozataiért. De gyakorlatilag nem is így áll az alternatíva, hanem úgy, hogy vagy elfogadjuk az alku útján megállapítható kvótát és ennek fejében biztosítjuk magunknak a gazdasági béke előnyeit, vagy még egy ideig akkép huzzuk az ügyet, hogy a magasabb kvóta is meglegyen, a gazdasági harc is megviseljen, míg végre a körülmények kényszere alatt mégis megalkuszunk. A kik pedig harmadik alternatívául a politikai viszonyok olyan felfordulását volnának hajlandók felállítani, mely sok egyébvel együtt a kvóta-intézményt is elnyelné, azokat, midőn hazám jövőjéről van szó, a fantázia kalandozásainak e bizonytalan terére követni nem vagyok hajlandó; ilyen érvelések ellenkező hatással vannak reám, még jobban meggyőznének arról, hogy a kvóta-harc befejezése és — minthogy erre más már nincs — a kvóta-bizottságok javaslatának elfogadása mellözhetlen politikai szükség.

Ha pedig ez a meggyőződés, akkor lehetetlen a kvóta-bizottság javaslata ellen szavaznom; tehetném ezt legfőlebb annak a biztos tudatnak oltalma alatt, hogy e javaslat szavazatom ellenére is keresztülmegy, tehát nem azzal az akarattal és törekvéssel, hogy szavazatom érvényesüljön, sőt egyenesen az ellenkező kívánság és föltevés mellett. De az ilyen szavazat ellenkezik képviselői felelősségemről táplált felfogással, mely szerint kötelességemnek tartottam mindig úgy szavazni, a mint szavaznék, ha tudnám, hogy az én szavazatom dönti el a kérdést.

De még egy másik szempontból is kötelességemnek tartom a kvóta-bizottság javaslata mellett fellépni és szavazni. *Támogatni akarom ugyanis ebben azt a kormányt, mely e kínos helyzetet nem teremtette, hanem örökölte* és most kötelességszerűleg annak lebonyolítása mellett veti latba egész felelősségét, mely ezt a csatát el nem vesztette, hanem a már előbb bevégzett csatavesztés után elkerülhetlenné vált visszavonulást pozíciókba jó rendben és becsülettel eszközli; jó rendben, becsülettel és erős pozíciókba: mert a kvótában való károsodásunkat is csökkentette, a kiegyezést lényegesen megjavította, közjogunkat a fenyegető sérelemtől nemcsak megóvta, hanem új erősségekkel körülsáncolta. Támogatnom kell ebben is a kormányt, mert tölem telhetőleg biztosítani kívánom annak a politikai rendszernek fennmaradását, megerősödését és teljes kifejlődését, a mely régi programom egész lényegét megvalósítja, mely a parlament és a közvélemény vezetésében meghonosította a nyíltságot és a loyaltást, a mit Ugron Gábor t. barátom utolsó fényes beszédében szellemes fordulattal a miniszterelnök szeretetreméltóságának nevezett, de a mi ennél sokkal több, a helyes kormányzatnak, a nemzeti önrendelkezésnek egyik kelléke, mely helyreállította az 1867. évi kiegyezés korrekt felfogását, mely reményt nyujt a közgazdasági problémák helyes felfogására, a belügyi reformok szabadelvű kiépítésére, mely biztosítja a kormányzat törvényességét és pártatlanságát és — a mi fő — az alkotmányos jogok gyakorlatával szemben a szabadság féltékeny tiszteletét, a nemzeti akarat őszinte megnyilvánulásának komoly lehetőségét. És hogy ez nem pusztán föltevés, annak zálogát birjuk a választási szabadság megóvására megalkotott intézményekben és abban a kifogástalan loyaltásban, melylyel a választók összeírása ez évben eszközöltetett. Ezek a nemzeti erőgyűjtésnek azon tényezői, melyekhez a jobb jövő minden reménye fűződik, melyeknek felhasználásával a magyar nemzet megcsökkent hatalmi súlyát visszanyerheti és azontúl min-

den érdekét nyugodt erélyvel és biztossági érzettel megvédeni. Szabad-e ezeket kockáztatni? Ha pedig én és a velem hasonló helyzetben levők túlhajtott következetességből (?) a kvóta-ügyben megvonjuk a kormánytól támogatásunkat, akkor meg nem akadályozzuk ugyan a kvóta-emelést, hanem veszélybe ejtjük azt a politikai alakulást, mely mindama reményeket ma egyedül képviseli; más szóval: akkor, hogy politikai nyilatkozatainknak egyike mellett, mely a változott viszonyok által keresztülvihetlenné vált, tudva meddő demonstrációt csináljunk, magunk tudva hiúsítanók meg programmunk elvi jelentőségű minden egyéb pontjának megvalósítását.

Hazafi köteleltségteljesítés volna-e az ilyen eljárás? Megérdemelne-e az elvűség nevét? Nem volna-e annak pusztá formalizmusa? És megfelelnek-e én, ha így járnék el, annak a kötelezettségnek, mely a választások előtt tett nyilatkozatomból reám háramol és melynek erkölcsi súlyát senki nálamnál mélyebben nem érzi? Talán egyedül a kvótáról szóltam Önöknek? Nem terjeszkedtem-e ki a közélet egész mezejére és tüzetesen az előbb kiemelt sarkalatos tételekre? Nem vállaltam-e kötelezettséget, hogy tölem telhetőleg közreműködöm azoknak megvalósítására? És midőn most egy politika áll előttem, a mely erre alapos kilátást nyújt, melynek megbukása azonban mind e reményeket beláthatlan időre elodázná, hű maradnék-e Önökkel szemben fennálló képviselői köteleltségemhez, igazolnám-e bizalmukat, ha ettől a politikától támogatásomat megvonnam és ezzel programnyilatkozataimnak egész organikus és elvi részét tudva cserben hagynám, azt csak formailag nem, de gyakorlatilag megtagadnám, csupán azért, hogy egyetlen egy tétel mellett megálljak, mely — bár igen fontos, de nem elvi természetű, hanem incidentalis — a törvény által is alku terére utalt kérdésre vonatkozik és azt sem tennem komolyan, hanem csak formailag, a látszat kedvéért.

Ha van itt összeütközése a köteleltségeknek, t. választóim és polgártársaim, úgy ez nem csupán az ország általános érdeke által parancsolt és az egyéni helyzetből folyó köteleltség közt létezik, hanem ez utóbbinak körén belül is előáll, ama köteleltségek közt, melyet Önök előtt egész politikámra, a nemzet közjogának integritására, alkotmányos szabadságának biztosítására, a belügyi reformok és a kormányzati szellem irányára nézve — és a közt, melyet a kvótát illetőleg vállaltam — összeütközés a nemzeti élet összes követelménye és annak egy elszigetelt pontja, illetőleg az egyikre és a másikra vonatkozó köteleltségek közt.

Ebben a helyzetben nem lehet, nem szabad visszariadnom annak a felelősségnek elvállalásától, hogy e köteleltségeket egymással szemben mérlegelve megállapítsam, melyikök a magasabb és ezt kövessem. *Nayyon kivételes esetek azok, midőn a választók előtt tett köteleltsé nyilatkozatokkal szemben ilyen mérlegelésnek helye van, de vagy nem tudtam magamat az itt elmondottakban kellőképpen kifejezni, vagy világosan kitűnik azokból, hogy e kivételes esetek egyike előtt állok.*

Én tehát gondos és alapos megfontolás után elmém világos látását követve, a közélet azon erkölcsi felfogásának alapján, mely negyedszázados politikai pályám vezérszavára volt, arra határoztam el magamat, hogy a kvóta-bizottság javaslatát elfogadom, szavazatommal támogatom.

Számot adtam Önöknek, t. választók és polgártársak, ez elhatározásomról, feltárva lelki ismeretem azon egész munkáját, mely azt megérlelte és nyugodtan várom ítéletüket.

Budapest, 1899. december 3.

Gróf Apponyi Albert, s. k.

Jászberény városának orsz. képviselője.

H i r e k.

Pécs, 1899. december 4.

Hétfői levél.

Kedves szerkesztő úr!

Tegnap, mikor az első adventi miséről hazajöttünk, az édes mama így szólt hozzám:

— Annus, te reszketsz!

— Reszket a nyárfalevél, meg a kocsonya! Vágtam én vissza durcásan.

Mert reszkettem, kedves szerkesztő úr; vacogott a fogam a decemberi hidegtől és a ködtől, a mit akár harapni is lehetett volna.

Hiába, itt a tél már. Node csak egy vigasztal. Eljön a téllal a farsang is nemsokára és akkor — akkor betáncolok a házasság »szent« révébe, még ha tizenkét pár cipőt táncolok is tönkre.

Addig azonban irok maguknak valamit egy új körrel, mely itt Pécsen van alakulóban s melynek a címe: »Bakfis-kör.«

Régi dolog, hogy Pécs az egyetek városa. Annyi a társulat, egyesület, kör stb., hogy fele is elég volna. Nemrégiben valaki kiszámította, hogy évi jövedelmének 20 százalékát a különféle egyesületek tagságaiba fizeti. A kik irással foglalkoznak, társaságot alakítanak, a kiknek egyforma a mesterségük, egyesületbe lépnek; ugyanazon vallás tagjai kört alakítanak, szóval a kiknek csak egy kicsi közös érdeke van, szervezkednek, alakulnak, alapítanak és alakítanak. Mert hiába, azt kívánja a jólét, no meg talán a divat is.

De korántsem azért irtam ezt, mintha a legújabb pécsi kör megalakulását nem helyeselném, mert lehet a pécsi egyesületek között igen sok hasznos, közérdekű, humanus társaság, de olyan kedves, mint éppen a mely most megalakult, aligha fog kerülni. Ez a kedves kör pedig a pécsi »bakfis-kör.«

Furcsán hangzik ugyan, de valósággal létezik, most alakult az elmúlt hetekben. Azt kérdezi valaki, hogy miért alakult? Én istenkém, hát miért alakulnak az egyesületek, nem e azért, hogy a tagok egymás érdekeit védjék, előmozdítsák és így megkönnyítsék egymásnak az élet terheit. Hiszen tudjuk, milyen nehéz a helyzete a mai bakfisoknak. Az iskola, a zongora, a festés, a főzés, a mama, a tánc kolon s mindenekelőtt a fiatal leányszív viharzó érzései, mind megannyi nehéz életterhek, a melyeket a szövetkezés által óhajtanak elviselhetővé tenni a legbájosabb kör tagjai.

Ez a kimondott célja is a körnek. Alapszabályba foglalták annak rendje és módja szerint, hogy az egyesület célja: egymáson segíteni. Mindenesetre igen szép cél és nem kevésbé nehéz a keresztülvitele. Jó, hogy nem foglalták bele az alapszabályokba, hogy mi-ben fognak egymáson segíteni, mert például, ha férjhezmenésről van szó, úgy gondolom, hogy a kör minden tagja a segített szeretne lenni. Az sem tartozik az alapszabályok könyebb paragrafusai közé, hogy a kör bájos tagjai kötelesek egymás titkait hiven megőrizni s bizonyára a titoktartás megkönnyebbitésére határozták el, hogy a hivatalos levelezést titkos irással fogják végezni. Igen helyes paragrafus, hogy az üléseken a távollevő tagokról csak tíz fillér lefizetése mellett szabad rosszat beszélni. Az meg pláne hízogdónőkre nézve, hogy hivatalos közlönynek a »Figyelő«-t jelölték ki.

S hogy mennyire komoly jellege van az egész körnek, bizonyítja a mai ülés, amelyen a barna fűtű Bösike indítványára elhatározták, hogy nem értik, hogy miért állanak a fiatal emberek a korzó alkalmával Zsigáék kirakata és a ruhásbolt elé, mikor más helyen is találnának elég kirakatot. S a határozat egészen helyes, a fiatal emberek eljárása csak ugyan érthetlenség.

Hiteles kiadvány szerint a Bakfis-kör alapszabályai itt következnek:

1. Az egyesület címe: Bakfis Kör.

2. Az egyesület célja, a tagoknak egymáson egyesült erővel segíteni.

3. Az egyesület székhelye: Pécs.
4. Az egyesületet érdeklő hirdetések a »Figyelő«-ben teendők közzé.

5. Az alaptőke:

a) az egyesület tagjai által ajánlott összegből,

b) rendes tagok járulékaiból,

c) büntetés pénzekből áll.

6. Az egyesület rendes tagjának az tekintendő, ki a gyűlésen megjelen és a havi járulékot lefizeti.

7. Minden tag belépésekor, összetartásra és titoktartásra kötelezi magát.

8. Új tagok belépését a kör összes tagja határozza meg s csak az tekintendő rendes tagnak, kire a kör nagyobb része szavaz.

9. Minden tag belépésekor egy korona tagsági díjat fizet.

10. A tagok a gyűlésen meg nem jelenés esetén, előzőleg az elnökhöz intézett levélben kötelesek azt jelenteni.

11. A tagok egymással való levelezésnél a kör titkos irását kötelesek használni.

12. Aki a kört elárulja, azzal a kör összes tagjai az összeköttetést megszakítják.

13. Büntetést fizet mindenki:

a) aki a gyűlésen a gyűlést nem érdeklő tárgyról beszél,

b) ki a távollevő tagokról rosszat beszél,

c) ki nyilvános társaságban a körre vonatkozó célzásokat vagy megjegyzéseket tesz.

Ha a körnek bármely tagja ezt meghallja, köteles azt bejelenteni és az illető büntetést fizet. Minden esetben 10 fillért.

14. A pénztárban megmaradt összeget, a kör jótékony célra juttatja.

Remélem, az alakuló gyűlésen saját kiküldött tudósítóval képviselteti a lapot, kedves szerkesztő úr: ?

Britt Annika.

Napirend 1899. december 5-én.

Naptár: kedd, dec. 5. — Róm. kath.: Szabbas. — Prot.: Szabbas. — Görög-kel.: (nov. 23.) Amfilok. — Zsidó: Tebeth 3. — Nap két 7 óra 34 perckor; nyugszik 4 óra 8 perckor. — Hold két 10 óra 5 perckor délelőtt; nyugszik 7 óra 9 perckor este.

Időjárás. Kilátás a központi meteorológiai intézet jelzése szerint: száraz idő és fagy várható.

Színház: »Charlye néjje«, bohózat.

— (Törvényhatósági bizottsági tagválasztás.) Tegnap töltötték be választás útján az első kerület választói a *Vachauer* Károly elhalálozásával megüresedett törvényhatósági bizottsági helyet. A szavazás reggel 9 órakor kezdődött a szigetkülvárosi iskolában. A választást *Jobst* László dr. elnök vezette; helyettes elnök *Tamásy* Ferenc volt, hatósági kiküldöttként *Tichy* Ferenc dr. első aljegyző szerepelt. Bizalmi férfiakul *Hainess* Károly, *Horváth-Kokán* György, *Ferenc* József és *Sárics* József választották meg. Jelöltek voltak *Radocsay* Imre, *Marton* Miksa és *Ott* Márton; kívülök egy-egy szavazatot kaptak *Krisztián* József és *Weissenberger* István. Délután 4 óráig 253 szavazat adatott be; ebből *Radocsay* Imre kapott százhatvanháromat; *Marton* Miksa hatvanat és *Ott* Márton 28 szavazatot, tehát *Radocsay* Imre törvényhatósági bizottsági tagnak nagy többséggel megválasztott.

A választás igen nagy érdeklődés mellett folyt le. Korteskedés volt, a mennyit csak meglehetett engedni, de azért a rend is teljes volt, kivéve egy-két kisebb jelentőségű incidens. Érdekes volt, hogy *Krisztián* János néven, 43 éves koraival ugyanazon lakással három szavazó jelentkezett. A szavazó lajstromban csak kettő lévén felvéve, az első kettő le is szavazott, de a harmadikat elutasították. S ekkor kitűnt, hogy az első *Krisztián* Jánosnak, bár a bizalmi férfiak is ismerték s bár ugyanazon kort és lakást vallotta be, nem volt joga szavazni, mert nincs benn a választói névsorban, hanem benne van a harmadiknak jelentkezett *Krisztián* János. Ez az eset azonban a választás érvényességét nem érinti, legfőkébb a büntető bíróságnál lenne feljelenthető.

nem lehet. Tényleg közel is jutottunk volt a meghátrálásban az u. n. ischli klauzuláig vagyis a gazdasági önállóság gyakorlati érvényesítéséről való lemondásig. Kevésen mult, hogy a nemzet mostani elgyengülése állandó intézményes alakot nem öltött, mely majdan a nemzeti erőt is nehezen áttörhető korlátok közé szorította volna, és azt a végső csapást sem háritotta el tőlünk a nemzeti erő ébredése és nyilvánulása, hanem csak rendkívüli körülmények kedvezései a parlamenti viszonyok váratlan alakulása, a mostani kormány fejének közjogi korrektsége és államférfiúi hivatottsága, de főleg Ő Felségének feltétlen alkotmányhűsége.

Ilyen előzmények után a kvótaküzdő és az azzal összekötött gazdasági harc folytatásától kedvezőbb eredményt várni: indokolatlan optimizmus. Hogy újabb alkudozások ilyenre nem vezetnének, azt a történetek után talán fölösleges bizonyítani. De a fejedelmi döntéstől sem várhatunk jobbat. Nem állana-e ez is, az alkotmányos fejedelmi hatalom természetét szerint, az említett erőviszonyok hatása alatt? De ha mindezek dacára a fejedelmi döntés ránk nézve kedvező volna, ez az osztrák alkotmány világos rendelkezései szerint csak ideiglenes természetű, a kérdést tehát meg nem oldja, hanem csak elodázza, a gazdasági harc egyéb mezőin pedig nem teremt békét, hanem inkább még nagyobb elkeseredést. És ebben áll a kérdés lényege. Nékünk a kvótakérdés olyan megoldására van szükségünk, mely gazdasági békekötést is eredményez. Szüksége van e békére Ausztriának is, bármennyire homályosítsák el ott politikai szenvedélyek és lelkiismeretlen agitációk e szükség tudását: de szüksége van rá hazánknak is. Hiszen azok is, a kik a gazdasági különválást mint abszolút célt irták zászlajukra, nyíltan hirdetik, hogy ők nem akarnak gazdasági harcot Ausztriával, hanem külön vámterületi alapon, a kölcsönös érdekek figyelembe vételével, méltányos megegyezést, békét. Pedig a kellően előkészített külön vámterület mellett a gazdasági harcot, ha ránk volna kényszerítve, a győzelemnek sok esélyével lehetne folytatnunk, mert a vámpolitika fegyverei a mi kezünkben hatásosabbak, mint az övékben; de csektől megfosztva a harc egyéb mezőin ily tulerős fegyverekkel nem birunk.

lázatos szerződésnek bűnös következménye az, hogy valamint a gyermek, kinek a dajka eladja a tejét, gyakran belehal abba a táplálékba, melyet a természet nem neki szánt, úgy viszont a dajka gyermeke majdnem mindig belehal abba, hogy elszakították az anyjától, mint valami útjában levő terhet és odadobták koncul szivtelen szörnyetegeknek. E szerint két áldozat van többnyire és mind a két anya a gyilkosság bűnét követi el, még pedig a leggyávább, legocsmányabb gyilkosságot, az alig megszületett szegény teremtéseket ölik meg, akiknek halála senki közömbösségét föl nem zavarja, holott ép ellenkezőleg, mindnyájunknak a borzalom és fölháborodás hangos sikolyára kellene fakadnunk összes reményeink és legszentebb érzelmeink e rettenetes mélységének látára. Feneketlen egy örvény ez és ha nem szününk meg a halálnak ezzel a szörnyű hűbérrel adózni, az egész ország bele fog bukni, örökre meg fog semmisülni ebbe az örvénybe!

Mennyi hazafiúi aggodalom van ebben a fölkiáltásban! De ime, a nagy regényíró, aki minden más honfitársánál jobban érzi azt a folyton sajgó sebet, mely a nemzet testén nap nap után lassan pusztítja, a nagy regényíró, hála Istennek, köllő is s a köllők remélnek, hisznek. Azon a napon, mondja ismét az orvos, amelyen az anyáknál olyan általánosság lesz az a divat, hogy maguk szoptatják a gyermeküket, mint a szűk ruhaalak vagy a simára fésült haj viselete, azon a napon mi leszünk az uralkodó nemzet, a világ uralkodói.

Gazdasági harc, gazdasági önállóság nélkül: ez a legpusztítóbb helyzet, melyben közgazdaságunk lehet, és ez az, a melyben évek óta vagyunk, melynek véget vetni az ország egyik legsürgősebb érdeke. Hogy ezt ma akkép érthessük el, hogy a konfliktus folytatásából és kiélesítéséből a gazdasági különválást fejtsük ki, arra a nemzetet sem anyagilag, sem politikailag előkészítettnek nem látom; az eddigi előzmények után, midőn egészen más uton indultunk meg, ez a fejlődés csak beláthatatlan bonyodalmak útján volna keresztülvihető, melyeknek tartama alatt közgazdasági szenvedéseink súlyosbodnának és melyek minden emberi számítás szerint nagyobb áldozatokat követelnének tőlünk, mint a minőt 3%-os kvóta-emeléssel hozunk. Szükség esetén ettől a politikától sem volna szabad visszariadnunk, de nem ajánlhatnám azt jó lélekkel a nemzetnek 3%-os kvóta-emeléssel szemben akkor, midőn előttünk áll a tisztességes békekötés lehetősége, a melylyel ezt a szerencsétlen hadjáratot aránylag szerencsésen befejezhetjük és a nemzeti erőgyűjtés feltételeit megteremthetjük.

A tisztességes béke pedig létrejöhet annak a kiegyezésnek alapján, a melyet — viszonyosság föltétele mellett — egyoldalú intézkedéssel már életbe léptettünk, a mely a Bánffy-Badeni féle kiegyezést két irányban lényegesen javította, illetőleg kiegészítette; először azzal, hogy a vámtarifa átalakítására nézve (az idegen államokkal kötött kereskedelmi szerződések lejáta után) erős biztosítékot nyertünk, másodsor annak az elvnek kimondásával, hogy ezentúl az idegen kereskedelmi szerződések lejáti ideje szükségképp összeesik az osztrák-magyar vámközösség lejáratával. E két korrekúra mellett ez a kiegyezés — ha nem is ideális — de elfogadható alap a tisztességes békekötésre, mely azonban csak *Ausztria parlamentáris hozzájárulásával, nem pedig az osztrák alkotmány 14. §-án alapuló ingatag intézkedésekkel válhat befejezetté, mert csak a parlamenti uton keresztülvitt kiegyezés folytán szünik meg minden emberi előrelátás szerint az osztrák közgazdasági tényezők harca is a mi érdekeink ellen. Közgazdaságunknak ekkép elért nyugalma és fokozott fejlődésképesége: ez az eredmény, a melyért a javaslatba hozott kvóta-emelést*

Ez, rövidre fogva a regény tárgya. Ennek a felszínre vetése, fejtegetése és megoldása volt az író célja. S hogy ezeket meggyőzően és biztos hatással mondja el, elvonultatja szemünk előtt hosszú sorát azoknak az embereknek, a kik mindennek okozói és azokat a szegény ártatlan teremtéseket, akik ellen e gyalázatos bűnököt elkövetik.

Lehetetlen, hogy ennek a regénynek igen nagy hatása ne legyen minden országra, a melybe eljut. Mert öntudatra kelti az embereket és megmagyarázza nekik, hogy az anyák, amíg szegényből, kényelmességből vagy elvetemültségből megtagadják gyermeküktől az anyai kötelesség teljesítését, eldobják és megölik magzataikat, öntudatlanul egy nagy katasztrófát készítenek elő: az emberiség és a nemzetük megromlását.

Ez aggasztja az író, ettől óvja az embereket. És nem éri be avval, hogy elmondja a bajokat, azt is megmutatja, hogy hogyan lehet mindent jóra fordítani. Bebizonyítani, hogy a sok gyermek, a termékenység áldás a családra, a nemzetre s az emberiségre egyaránt, hogy józanul, emberhez illő módon élnek nagy boldogságot ad a sok utód: ez a Froment Mathieu föladata. S ha Froment család története tulontúl regényes is és ellentétben van is a regény tárgyának kegyetlen igazságával, nagy és tökéletes alkotás azért a Termékenység. Megírása fölér a legnagyobb humánus tettel, mert nagy veszedelmet hárit el az emberiségről. Szavát meghallgatják mindenhol, a hol meghallják; mindenhol, ahol a civilizáció elhíntette a bűn csiráit . . .

elfogadni nemcsak lehet, hanem — midőn e javakat másképp nem biztosíthatjuk — kell is; mert ez, tisztán a nemzet anyagi érdekeinek szempontjából, többet ér az országnak, mint az áldozat, melyet a magasabb kvóta elvállalásával hoz; az a megtakarítás pedig, melyet az eddigi kvóta megtartásával elérhetnénk, — feltéve, hogy azt egyáltalán föntarthatnók — nem nyujtana kárpótlást a gazdasági harc áldozataiért. De gyakorlatilag nem is így áll az alternatíva, hanem úgy, hogy vagy elfogadjuk az alku útján megállapítható kvótát és ennek fejében biztosítjuk magunknak a gazdasági béke előnyeit, vagy még egy ideig akkép huzzuk az ügyet, hogy a magasabb kvóta is meglegyen, a gazdasági harc is megviseljen, míg végre a körülmények kényszere alatt mégis megalkuszunk. A kik pedig harmadik alternatívául a politikai viszonyok olyan felfordulását volnának hajlandók felállítani, mely sok egyébvel együtt a kvóta intézményt is elnyelné, azokat, midőn hazám jövőjéről van szó, a fantázia kalandozásainak e bizonytalan terére követni nem vagyok hajlandó; ilyen érvelések ellenkező hatással vannak reám, még jobban meggyőznének arról, hogy a kvóta-harc befejezése és — minthogy erre más már nincs — a kvóta-bizottságok javaslatának elfogadása mellözhetlen politikai szükség.

Ha pedig ez a meggyőződés, akkor lehetetlen a kvóta-bizottság javaslata ellen szavaznom; tehetném ezt legfőlebb annak a biztos tudatnak oltalma alatt, hogy e javaslat szavazatom ellenére is keresztülmegy, tehát nem azzal az akarattal és törekvéssel, hogy szavazatom érvényesüljön, sőt egyenesen az ellenkező kívánság és föltevés mellett. De az ilyen szavazat ellenkezik képviselői felelősségemről táplált felfogással, mely szerint kötelességemnek tartottam mindig úgy szavazni, a mint szavaznék, ha tudnám, hogy az én szavazatom dönti el a kérdést.

De még egy másik szempontból is kötelességemnek tartom a kvóta-bizottság javaslata mellett fellépni és szavazni. *Támogatni akarom ugyanis ebben azt a kormányt, mely e kínos helyzetet nem teremtette, hanem örökölte és most kötelességszerűleg annak lebonyolítása mellett veti latba egész felelősségét, mely ezt a csatát el nem vesztette, hanem a már előbb bevégzett csatavesztés után elkerülhetlenné vált visszavonulást pozíciókba jó rendben és becsülettel eszközli; jó rendben, becsülettel és erős pozíciókba: mert a kvótában való károsodásunkat is csökkentette, a kiegyezést lényegesen megjavította, közjogunkat a fenyegető sérelemtől nemcsak megóvta, hanem új erősségekkel körülsáncolta. Támogatnom kell ebben is a kormányt, mert tölem telhetőleg biztosítani kívánom annak a politikai rendszernek tenmaradását, megerősödését és teljes kifejlődését, a mely régi programom egész lényegét megvalósítja, mely a parlament és a közvélemény vezetésében meghonosította a nyíltságot és a loyaltást, a mit Ügrom Gábor t. barátom utolsó fényes beszédében szellemes fordulattal a miniszterelnök szeretetreméltóságá-nak nevezett, de a mi ennél sokkal több, a helyes kormányzatnak, a nemzeti önrendelkezésnek egyik kelléke, mely helyreállította az 1867. évi kiegyezés korrekci felfogását, mely reményt nyujt a közgazdasági problémák helyes felfogására, a belügyi reformok szabadelvű kiépítésére, mely biztosítja a kormányzat törvényességét és pártatlanságát és — a mi fő — az alkotmányos jogok gyakorlatával szemben a szabadság féltékeny tiszteletét, a nemzeti akarat őszinte megnyilvánulásának komoly lehetőségét. És hogy ez nem pusztá föltevés, annak zálogát birjuk a választási szabadság megóvására megalkotott intézményekben és abban a kifogástalan loyaltásban, melylyel a választók összeírása ez évben eszközöltetett. Ezek a nemzeti erőgyűjtésnek azon tényezői, melyekhez a jobb jövő minden reménye fűződik, melyeknek felhasználásával a magyar nemzet megcsökkent hatalmi súlyát visszanyerheti és azontúl min-*

den érdekét nyugodt erélyvel és biztossági érzettel megvédeni. Szabad-e ezeket kockáztatni? Ha pedig én és a velem hasonló helyzetben levők túlhajtott következetességből (?) a kvóta-ügyben megvonjuk a kormánytól támogatásunkat, akkor meg nem akadályozzuk ugyan a kvóta-emelést, hanem veszélybe ejtjük azt a politikai alakulást, mely mindama reményeket ma egyedül képviseli; más szóval: akkor, hogy politikai nyilatkozatainknak egyike mellett, mely a változott viszonyok által keresztülvihetetlené vált, tudva meddő demonstratiót csináljunk, magunk tudva hiúsítanók meg programmunk elvi jelentőségű minden egyéb pontjának megvalósítását.

Hazafi kötelességteljesítés volna-e az ilyen eljárás? Megérdemelné-e az elvűség nevét? Nem volna-e annak pusztá formalizmus? És megfelelnek-e én, ha így járnék el, annak a kötelezettségnek, mely a választások előtt tett nyilatkozatomból reám háramol és melynek erkölcsi súlyát senki nálamnál mélyebben nem érzi? Talán egyedül a kvótáról szóltam Önöknek? Nem terjeszkedtem-e ki a közélet egész mezejére és tüzetesen az előbb kiemelt sarkalatos tételekre? Nem vállaltam-e kötelezettséget, hogy tölem telhetőleg közreműködöm azoknak megvalósítására? És midőn most egy politika áll előttem, a mely erre alapos kilátást nyújt, melynek megbukása azonban mind e reményeket beláthatlan időre elodázná, hű maradnék-e Önökkel szemben fennálló képviselői kötelességemhez, igazolnám-e bizalmukat, ha ettől a politikától támogatásomat megvonnam és ezzel programnyilatkozataimnak egész organikus és elvi részét tudva cserben hagynám, azt csak formailag nem, de gyakorlatilag megtagadnám, csupán azért, hogy egyetlen egy tétel mellett megálljak, mely — bár igen fontos, de nem elvi természetű, hanem incidentalis — a törvény által is alku terére utalt kérdésre vonatkozik és azt sem tenném komolyan, hanem csak formailag, a látszat kedvéért.

Ha van itt összeütközése a kötelességeknek, t. választóim és polgártársaim, úgy ez nem csupán az ország általános érdeke által parancsolt és az egyéni helyzetből tolyó kötelesség közt létezik, hanem ez utóbbinak körén belül is előáll, ama kötelezettség közt, melyet Önök előtt egész politikámra, a nemzet közjogának integritására, alkotmányos szabadságának biztosítására, a belügyi reformok és a kormányzati szellem irányára nézve — és a közt, melyet a kvótát illetőleg vállaltam — összeütközés a nemzeti élet összes követelménye és annak egy elszigetelt pontja, illetőleg az egyikre és a másikra vonatkozó kötelezettségem közt.

Ebben a helyzetben nem lehet, nem szabad visszariadnom annak a felelősségnek elvállalásától, hogy e kötelességeket egymással szemben mérlegelve megállapítsam, melyikök a magasabb és ezt kövessem. *Nayyon kivételes esetek azok, midőn a választók előtt tett kötelező nyilatkozatokkal szemben ilyen mérlegelésnek helye van, de vagy nem tudtam magamat az itt elmondottakban kellőképpen kifejezni, vagy világosan kitűnik azokból, hogy e kivételes esetek egyike előtt állok.*

Én tehát gondos és alapos megfontolás után elmém világos látását követve, a közélet azon erkölcsi felfogásának alapján, mely negyedszázados politikai pályám vezérszavára volt, arra határoztam el magamat, hogy a kvóta-bizottság javaslatát elfogadom, szavazatommal támogatom.

Számot adtam Önöknek, t. választók és polgártársak, ez elhatározásomról, feltárva lelki ismeretem azon egész munkáját, mely azt megérlelte és nyugodtan várom ítéletüket.

Budapest, 1899. december 3.

Gróf Apponyi Albert, s. k.

Jászberény városának orsz. képviselője.

H i r e k.

Pécs, 1899. december 4.

Hétfői levél.

Kedves szerkesztő úr!

Tegnap, mikor az első adventi miséről hazajöttünk, az édes mama így szólt hozzám:

— Annus, te reszketsz!

— Reszket a nyárfalevél, meg a kocsonya! Vágtam én vissza durcásan.

Mert reszkettem, kedves szerkesztő úr; vacogott a fogam a decemberi hidegtől és a ködtől, a mit akár harapni is lehetett volna.

Hiába, itt a tél már. Node csak egy vigasztal. Eljön a téllal a farsang is nemsokára és akkor — akkor betáncolok a házasság »szent« révébe, még ha tizenkét pár cipőt táncolok is tönkre.

Addig azonban irok maguknak valamit egy új körről, mely itt Pécsen van alakulóban s melynek a címe: »Bakfis-kör.«

Régi dolog, hogy Pécs az egyetek városa. Annyi a társulat, egyesület, kör stb., hogy fele is elég volna. Nemrégiben valaki kiszámította, hogy évi jövedelmének 20 százalékát a különféle egyesületek tagságaiba fizeti. A kik irással foglalkoznak, társaságot alakítanak, a kiknek egyforma a mesterségük, egyesületbe lépnek; ugyanazon vallás tagjai kört alakítanak, szóval a kiknek csak egy kicsi közös érdeke van, szervezkednek, alakulnak, alapítanak és alakítanak. Mert hiába, azt kívánja a jólét, no meg talán a divat is.

De korántsem azért irtam ezt, mintha a legújabb pécsi kör megalakulását nem helyeselném, mert lehet a pécsi egyesületek között igen sok hasznos, közérdekű, humánus társaság, de olyan kedves, mint éppen a mely most megalakult, aligha fog kerülni. Ez a kedves kör pedig a pécsi »bakfis-kör.«

Furcsán hangzik ugyan, de valósággal létezik, most alakult az elmúlt hetekben. Azt kérdezi valaki, hogy miért alakult? Én istenkém, hát miért alakulnak az egyesületek, nem e azért, hogy a tagok egymás érdekeit védjék, előmozdítsák és így megkönnyítsék egymásnak az élet terheit. Hiszen tudjuk, milyen nehéz a helyzete a mai bakfisoknak. Az iskola, a zongora, a festés, a főzés, a mama, a tánc kolon s mindenekfölött a fiatal leányszív viharzó érzései, mind megannyi nehéz életterhek, a melyeket a szövetkezés által óhajtanak elviselhetővé tenni a legbájosabb kör tagjai.

Ez a kimondott célja is a körnek. Alapszabályba foglalták annak rendje és módja szerint, hogy az egyesület célja: egymáson segíteni. Mindenesetre igen szép cél és nem kevésbé nehéz a keresztülvitele. Jó, hogy nem foglalták bele az alapszabályokba, hogy mi-ben fognak egymáson segíteni, mert például, ha férjhezmenésről van szó, úgy gondolom, hogy a kör minden tagja a segített szeretne lenni. Az sem tartozik az alapszabályok könyebb paragrafusai közé, hogy a kör bájos tagjai kötelesek egymás titkait hiven megőrizni s bizonyára a titoktartás megkönnyebbítésére határozták el, hogy a hivatalos levelezést titkos irással fogják végezni. Igen helyes paragrafus, hogy az üléseken a távollevő tagokról csak tíz fillér lefizése mellett szabad rosszat beszélni. Az meg pláne hízog őnökre nézve, hogy hivatalos közlönynek a »Figyelő«-t jelölték ki.

S hogy mennyire komoly jellege van az egész körnek, bizonyítja a mai ülés, amelyen a barna fűtű Bösike indítványára elhatározták, hogy nem értik, hogy miért állanak a fiatal emberek a korzó alkalmával Zsigáék kirakata és a ruhásbolt elé, mikor más helyen is találnának elég kirakatot. S a határozat egészen helyes, a fiatal emberek eljárása csak ugyan érthetlenség.

Hiteles kiadvány szerint a Bakfis-kör alapszabályai itt következnek:

1. Az egyesület címe: Bakfis Kör.

2. Az egyesület célja, a tagoknak egymáson egyesült erővel segíteni.

3. Az egyesület székhelye: Pécs.
4. Az egyesületet érdeklő hirdetések a »Figyelő«-ben teendők közzé.

5. Az alaptőke:

a) az egyesület tagjai által ajánlott összegből,

b) rendes tagok járulékaiból,

c) büntetés pénzekből áll.

6. Az egyesület rendes tagjának az tekintendő, ki a gyűlésen megjelen és a havi járulékot lefizeti.

7. Minden tag belépésekor, összetartásra és titoktartásra kötelezi magát.

8. Új tagok belépését a kör összes tagja határozza meg s csak az tekintendő rendes tagnak, kire a kör nagyobb része szavaz.

9. Minden tag belépésekor egy korona tagsági díjat fizet.

10. A tagok a gyűlésen meg nem jelenés esetén, előzőleg az elnökhöz intézett levélben kötelesek azt jelenteni.

11. A tagok egymással való levelezésnél a kör titkos irását kötelesek használni.

12. Aki a kört elárulja, azzal a kör összes tagjai az összeköttetést megszakítják.

13. Büntetést fizet mindenki:

a) aki a gyűlésen a gyűlést nem érdeklő tárgyról beszél,

b) ki a távol levő tagokról rosszat beszél,

c) ki nyilvános társaságban a körre vonatkozó célzásokat vagy megjegyzéseket tesz.

Ha a körnek bármely tagja ezt meghallja, köteles azt bejelenteni és az illető büntetést fizet. Minden esetben 10 fillért.

14. A pénztárban megmaradt összeget, a kör jótékony célra juttatja.

Remélem, az alakuló gyűlésen saját kiküldött tudósítóval képviselteti a lapot, kedves szerkesztő úr: ?

Britt Annika.

Napirend 1899. december 5-én.

Naptár: kedd, dec. 5. — Rom. kath.: Szabbas. — Prot: Szabbas. — Görög-kel.: (nov. 23.) Amfilok. — Zsidó: Tebeth 3. — Nap két 7 óra 34 perckor; nyugszik 4 óra 8 perckor. — Hold két 10 óra 5 perckor délelőtt; nyugszik 7 óra 9 perckor este.

Időjárás. Kilátás a központi meteorológiai intézet jelzése szerint: száraz idő és fagy várható.

Színház: »Charlye nényje«, bohózat.

— (Törvényhatósági bizottsági tagválasztás.) Tegnap töltötték be választás útján az első kerület választói a *Vachauer* Károly elhalálásával megüresedett törvényhatósági bizottsági helyet. A szavazás reggel 9 órakor kezdődött a szigetikülvárosi iskolában. A választást *Jobst* László dr. elnök vezette; helyettes elnök *Tamásy* Ferenc volt, hatósági kiküldöttként *Tichy* Ferenc dr. első aljegyző szerepelt. Bizalmi férfiakul *Hainess* Károly, *Horváth-Kokán* György, *Ferenc* József és *Sárics* József választottak meg. Jelöltek voltak *Radocsay* Imre, *Marton* Miksa és *Ott* Márton; kívülök egy-egy szavazatot kaptak *Krisztián* József és *Weissenberger* István. Délután 4 óráig 253 szavazat adatott be; ebből *Radocsay* Imre kapott százhatvanháromat; *Marton* Miksa hatvanat és *Ott* Márton 28 szavazatot. Tehát *Radocsay* Imre törvényhatósági bizottsági tagnak nagy többséggel megválasztott.

A választás igen nagy érdeklődés mellett folyt le. Korteskedés volt, a mennyit csak meglehetett engedni, de azért a rend is teljes volt, kivéve egy-két kisebb jelentőségű incidenst. Érdekes volt, hogy *Krisztián* János néven, 43 éves korról ugyanazon lakással három szavazó jelentkezett. A szavazó lajstromban csak kettő lévén felvéve, az első kettő le is szavazott, de a harmadikat elutasították. S ekkor kitűnt, hogy az első *Krisztián* Jánosnak, bár a bizalmi férfiak is ismerték s bár ugyanazon kort és lakást vallotta be, nem volt joga szavazni, mert nincs benn a választói névsorban, hanem benne van a harmadiknak jelentkezett *Krisztián* János. Ez az eset azonban a választás érvényességét nem érinti, legfőleg a büntető bíróságnál lenne feljelenthető.

— **(Szociálista obstrukció.)** A szocialisták tegnap tartották a múlt vasárnap félbeszakított népgyűlés folytatását a Gyár-utca 7. szám alatti helyiségben. A gyűlés féltíz órára volt hirdetve, de csak 11 órakor kezdődött s aig volt jelen 100—150 hallgató, úgy, hogy az aránylag kicsiny terem sem töltötték meg egészen. A gyűlés szónoka Szabó József volt, ki *Koncz* Mária, pellérdi lakosnő ellen sajtó útján elkövetett rágalmazásért reámért egyhavi fogházat szombaton este töltötte ki a királyi ügyészségnél. Szabó a napirend első pontjához — mit akarnak a szocialisták — beszélt hosszadalmasan, úgy hogy déli tizenkét órakor sem került sor a napirend másik tárgyára, a községi ügyekre. Erre a gyűlés, *elhatározatván, hogy jövő vasárnapra a népgyűlés folytatására engedélyt kérnek*, rendben szétszlott. A gyűlésen a hatóságot *Oberhammer* Antal tb. rendőrfőkapitány képviselte, *Kovács* Antal rendőrbiztos kíséretében.

— **(A pécsi esküdtszék.)** A jövő évben életbelépő esküdtbírói eljárás tárgyában most bocsájtotta ki az esküdtök összeírását végző küldöttség a pécsi törvényszék területén lakó tagok névsorát. A bizottság *Sáve*l Kálmán, kuriai bíró, törvényszéki elnök elnöklete alatt *Simonffy* János, *Kindl* József, *Dobszay* Antal és *Koszér* János bizottsági tagokból állt s jegyzője *Gosztonyi* Gyula, törvényszéki joggyakornok volt. A névlajstrom 350 esküdtképes polgárt foglal magában; a helyettes névlajstromban pedig száz esküdtképes polgár van felvéve.

— **(A vízvezeték megnyitása.)** A városi Tanács ma a következő hirdetményt bocsájtotta ki: »Értesítenek az összes magánvezeték tulajdonosok, hogy a házi vízvezeték folyó hó 5-től 7-ig bezárólag meg fognak nyitni, a miből folyólag felkérnek, hogy ezen idő alatt a vízhasználat körül a lehető legnagyobb takarékossgal járjanak el, mert csakis úgy lesz a vízszolgáltatás a magánvezeték útján a fenti idő alatt, esetleg azontul is biztosítható. Figyelmeztetnek egyúttal a magánvezeték használók, hogy a legcsekélyebb vizpazarlástól annál is inkább óvakodjanak s ilyen annál is inkább akadályozzanak meg, mert a mennyiben a tettes ilyen eseteken kipuhatható nem is lenne, azért a vízvezetési szabályrendelet értelmében a háztulajdonos s a lakók egyetemlegesen fognak szigorú felelősségre vonatni, — különösen figyelmeztetnek az iparosok, hogy ipari célokra, vízvezetési vizet használni tilos. Ezen rendelkezés ellen vétők szintén szigorúan fognak megbüntetni. Végül mihez tartás végett figyelmeztetnek a magánvezeték használók arra is, hogy a kifolyó csapok megromlása esetében a magánvezeték elzárására szolgáló hási főcsapot a javítás megtörténteig zárják el, mert ellenkező esetben annak elmulasztása is vizpazarlásnak fog tekintetni s ahhoz képest bünteteni.«

— **(Halálosítások.)** Pogány község bírája, *Radics* György, szombaton délben életének 51 ik évében tüdővészben meghalt. Egy menyecske leánya és 8 éves fiugyermeke s rokonai gyászolják. Tíz éven át volt egy házban községi bíró, mindenkinek megelégedésére. Maga a becsület és hozzáférhetetlen jellem volt. Mikor elelőtt tiz évvel a bírói tisztet elvállalta, nem tudott magyarul sem írni, sem beszélni. Egypár év alatt azonban annyira elsajátította a magyar nyelvet, hogy mindnyájan bámulták hangyaszorgalmát. Temetése ma délután 3 órakor volt Pogányban. — Özv. *Wachauer* Károlyné szül. *Kaltnecker* Julia, életének 59-ik évében ma délután meghalt. Temetése szerdán délután 3 órakor lesz az apáca utca 19-ik számú házból a budai-külvárosi temetőbe. Az engesztelőmisét folyó kő 7-én délelőtt 10 órakor tartják lelkiüdvéért a székesegyházban,

— **(A paksi kath. kör.)** Adventben vasárnaponként mindenkor délutáni 4 órakor szavalatokkal egybekötött felolvasásokat rendez. A tegnap tartott estély műsora volt: 1. Pár-

baj az Istennel. — Szavaltta *Sipos* Annuska k. a. 2. Boldogasszony Anyánk. — Szavaltta *Schön* Mariska k. a. 3. Nézetek a becsületről. — Felolvasta *Müller* Lajos. 4. Nándori fogolynő. — Szavaltta *Bencsik* Kálmán. 5. A rab golya. — Szavaltta *Tumpek* Ádám, ifj. egyt. tag. December 10-én: 1. A szent szív arája. — Szavaltta *Parragh* Juliska urhölgy. 2. Imakönyvem. — Szavaltta *Petánszki* Katica k. a. 3. A keresztény anya. — Felolvassa *Streicher* József. 4. Szűz Mária galambjai. — Szavaltta *Angyal* Teruska k. a. 5. Az orr. Monolog. — Előadja *Lukovits* Pál. December 17-dikén: 1. Korbolán. — Szavaltta *Tóth* Emmike urhölgy. 2. Szép Ilonka. — Szavaltta *Krivácsi* Annus urhölgy. 3. A tékozló fiu. — Felolvassa *Müller* Lajos. 4. A szegény vándorló legényről. — Szavaltta *Humm* János, kath. legényegyt. tag. 5. Pásztor dal. Szavaltta *Szikora* Ilonka k. a.

— **(A honvédönkéntesek szomorúsága.)** A honvédönkéntesek között nagy az elkeseredés az ő nehéz sorsuk miatt. Rendeletben adták ki ugyanis, hogy még a saját költségükön szolgáló önkénteseknek is bent kell étkezniök a kaszárnyában. Meg kell enni azt az ételt, a mi az asztalra kerül, de még meg is kell fizetni érte. Eddig csak az államköltséges önkéntesekre volt ez a rendelet kötelező, de ezek is étkezhetek ott, a hol akartak. Az eddigi megszorítás nagyon fáj az önkéntes gyomroknak, melyek megteleődnek kaszárnyai ebédekkel és vacsorákkal, a mi a kemény katonasorban talán a legkeményebb. Az államköltségen szolgáló önkénteseknek mindezeknek tetejébe bent is kell aludni a kaszárnyában, holott a közösöknél megvan engedve, hogy a kaszárnyán kívül tölthessék az önkéntesek az éjszakát.

— **(Táncestély a Vigadóban.)** A jó *Herczenberger* bácsi bájos növendékei, azok a kedves kis babák, a kik a Vigadó parkettjén minden második nap délutánján oly kecsessen táncolnak és *Herczenberger* bácsi legkedvesebb tanítványai, tegnap este tartották az első táncpróbájukat a Vigadó nagytermében. A kedves kis leánykák ma kerültek először a fényesen kivilágított táncterembe, mégis oly kecsesen tudtak táncolni, oly bájosan lejtették a szebbnél szebb táncokat, hogy nemcsak a jelenvolt mamák, de még a mi örökifju *Herczenberger* bácsink arca is csak úgy ragyogott az örömtől. A zenét *Rácz* Gusztó és *Horváth* bandájából összeállított zenekar szolgáltatta. Volt mulatság, pezsgő élet, vidám kedély éjtél után egy óráig, mikor is vége szakadt az első táncpróbának és a kis kisasszonykák szerteszéledtek, hogy otthon elmélkedjenek az első bálócika kedves emlékein. A jelenvolt leányok nevei közül a következőket sikerült tudósítónknak feljegyezni: *Bayerle* Irén, *Böhm* Böske, *Böhm* Jolán, *Derlik* Paula, *Egedy* Margit, *Fröhner* Margit, *Fodor* Janka, *Gebhardt* Riza, *Hicker* Irén, *Klimó* nővérek, *Keresé* Bözsike, *Lechner* nővérek, *Möglich* Janka, *Rihmer* nővérek, *Reinfeld* Terka, *Seeligmann* Irénke, *Spitzer* Jolán, *Tallian* nővérek, *Trixler* Mariska, *Zsabokrszky* nővérek, *Zelesny* Etelka stb. Az első négyest közel negyven pár táncolta.

— **(Alakuló közgyűlés.)** A pécsi cipész-ipartársulat választmánya által kinevezett előkészítő-bizottság november hó 12-én tartott ülésében »A pécsi cipészek dunántuli termelő- és raktár-szövetkezet« megalkotását, egyben a központi országos hitelszövetkezetbe leendő belépést egyhangulag elhatározta a további teendőkkel az előkészítő-bizottságot bízta meg. Ezen megbízás alapján az alakuló közgyűlés f. hó 10-én (vasárnap) délután fél 3 órakor Pécs szab. kir. város közgyűlési termében a központi kiküldött: *Dr. Horváth* János elnöklete alatt tartatik meg, melyre úgy a már eddig részjegyeket aláírt, valamint az összes cipészek meghivatnak. Tárgyai: 1. »A pécsi cipészek dunántuli termelő- és raktár-szövetkezet« megalakítása és a központi hitelszövetkezet kötelekebe való belépés iránti határozat. 2. Az alapszabályok megállapítása.

3. A szövetkezet igazgatósága, felügyelő- s bíráló-bizottságának megválasztása. 4. Esetleges indítványok.

— **(A bélyegek felülbélyegzése és az 1900-ik esztendő.)** A postai és egyéb bélyegek hivatalos felülbélyegzésénél eddig azt a rendszert követték a hivatalok, hogy az évszámot a két utolsó számjeggyel bélyegezték ilyenformán: 98., 99. Minthogy azonban az 1900-ik évtől kezdve az évszámot a két utolsó számjeggyel jelezni nem lehet, illetve az ilyen jelzés zavart idézhetne elő, valamennyi miniszterium elrendelte, hogy a bélyegek felülbélyegzésére szolgáló időjelző-bélyegzők legalább három számjegyet tartalmazzanak ilyenformán: 900, 901. stb. Utasították egyúttal a miniszteriumok az összes alantias hivatalokat, hogy megfelelő bélyegzőről idejekorán gondoskodjanak, mert ha 1900. január elsejéig megfelelő felülbélyegzők nem lennének, minden egyes bélyegre a hivatalos pecsétet kell ráütni s azonkívül tintával kell ráírni a felülbélyegzés idejét. A hivatalok persze mind sietnek beszerezni az új felülbélyegzőt, hogy ne szaporítsák a munkájukat.

— **(A pécsi műkedvelők táncestélye.)** Bizony nagyobb pártfogást érdemelne ez az egylet, melynek igazán tehetséges és fáradságot nem ismerő tagjai vannak. A pécsi műkedvelők egylete december 3-án, vasárnap este tartotta a Hattyu nagytermében felolvasással és műkedvelői előadással egybekötött táncestélyét. A műsor első száma volt *Pick* Béla ügyesen összeállított felolvasása. »Szolgálj ki magad« címmel olvasott fel igen ügyes humoros felolvasást egy papirszeletkéről, a melyekre művésziessé volt a felolvasás anyaga alig olvasható igen-igen apró betűkkel felírva. Ezután *Porzsolt* egyik magánjelenetét »Az irodában« címmel *Kléber* Rozika adta elő. A kedves előadót zajosan megtapsolta a közönség. »A felsült szerelmesek«, *Plouvier* Ede egy felvonásos vigjátéka került ezután színre. Az előadó, *Tóth* János és *Kapás* János a műkedvelőktől szokatlanul jó előadást produkáltak, tapsokban nem is volt hiány. A műsor után tánc következett, melyhez a zenét *Korodi* kedvelt népzene-kar szolgáltatta. A Hattyu öreg kipróbált terme már rég nem látott olyan kedélyes mulatozó társaságot, minő a műkedvelő társaság volt. A tánc reggelig tartott. A jelenvolt szép hölgy koszoruból tudósítónknak a következők neveit sikerült feljegyezni: *Dudek* Irma, *Tóth* Lujza, *Fichtl* Laura, *Kisbary* nővérek, *Rosenberg* Regina, *Szinger* Mariska, *Braun* Irén, *Klein* Regina, *Kléber* Róza, *Tóth* nővérek, *Fricke* Sándorné, *Madi* nővérek, *Halina* Juliska, *Kovács* Mariska, *Princ* Ilonka, *Rupper* Anna, *Szantó* Lujza, *Mai* Ilka, *Kléber* Mariska, *Vörös* Mariska stb. stb. Az első négyest negyven pár táncolta és a fiatalság mindvégig jól mulatott.

— **(Katonai hírek.)** *Simon* Dániel dr. és nádas *Nádasy* Elek, az előbbi a pécsi 19-ik honvédgyalogezred, az utóbbi a 8-dik honvédhuszárezred tartalékos hadnagya, saját kérelmükre szolgálaton kívüli viszonyba helyeztetek. *Börzsönyi* Gyula, pécsi 19-ik honvédgyalogezredbeli hadnagy a honvédség kötelekeből saját kérelmére elbocsájtattott.

— **(Borbála napja.)** Ma van szent Borbálának, a bányászok védőszentjének, emléknapja. Bányatelepen és Szabolcsbányán ma szünetelt a munka és a bányászok reggel szent misét hallgattak, melyet a bányatelepi templomban *Christoph* János plébános mondott. Napközben azután ünnepi mulatságok voltak; a tisztikar által rendzni szokott estély azonban az idén elmaradt.

— **(A jótékony négyes.)** A pécsi izraelita jótékony négyes, mely a humanizmus terén egyike városunk legagilisabb egyesületeinek, szombaton este a »Vigadó« összes termeiben házi szegényeinek istápolására szépen sikerült táncestélyt rendezett. Az anyagi siker azonban nem hozta meg a kívánt eredményt s bizony a szombati est jövedelméből, levonva a rendezés költségeit, ez al-

kalommal nem sok jut az egyesület szegényeinek. Az estélyen az 52 ik gyalogezred zenekara szolgáltatta a zenét, mely azonban a színházban lévén elfoglalva, abba a valóban kellemetlen helyzetbe juttatta a rendezőbizottságot, hogy vendégei az előadás utánig kénytelenek voltak minden szórakozás nélkül ülni a táncterem kerevetjein, mi már magában véve deprimálólólag hat a táncosokra. Az ilyen estélyeket — különösen ha a rendezőség a zenére várni kénytelen — legjobb valamely felolvasás vagy énekelőadással kapcsolatban rendezni, mi nem kerül sok költségbe és mégis megóvjá az estélyen megjelent közönséget az unatkozás kellemetlenségeitől. Mint értesülünk azonban, ez most nem volt lehetséges s a pécsi izraelita jótékony nőegylet a farsang folyamán még egy fényes műsorral egybekötött táncestélyt fog rendezni, mely szaporítani fogja ama sikerek számát, melyet az egylet az előző években rendezett estélyeivel elért s mely bizonyára fényesen ki fogja köszörsülni a szombaton esett csorbát. Dacára annak, hogy az estély kezdete kilenc órára volt hirdelve, a tánc a katonazenekar bevonulásával csak fél-tizenegy órakor kezdődött s így esett meg, hogy a szünórát is egy órakor éjjel kezdték meg. A souppé-csárdás zenéjét Rác Guszti zenekara szolgáltatta s azok a felhangzott tüzes vérpezsdítő melodiák felvillanyozták a kedélyeket, úgy hogy még a reggeli órákban is folyt a tánc. A jelenvolt hölgyek névsorát — amennyiben annak összeállítása lehetséges volt — az alábbiakban közöljük:

Asszonyok: Braun Gyuláné, Eisner Dóciné, Eisner Jakabné, Fichtl Ignácné, dr. Fodor Ignácné, dr. Fürst Gyözőné, Fürst Gyuláné, dr. Grünhuth Ignácné, dr. Gál Jenőné, Jakobi Gyuláné, Könyves Jenőné, dr. Kaufer Jenőné, Kemény Mórné, Lenkei Lajosné, Mauthner Mórné, dr. Mende Lajosné, Mitzki Mórné,

Naschitz Adolfné, Nyitrai Andorné, Oblath Adolfné, Paunz Adolfné, Pajor Károlyné, Pollák Sománé, Reich Mórné, dr. Schwarz Frigyesné, Strauszer Henrikné, özv. Schapringer Mórné, Seligmann Samuné, Teleki Zsigmondné, Tauszig Árminné, Vajda Sománé.

Leányok: Czinner Erzszi, Engel Olga, Fichtl Olga, Fischer Mariska, Grün Flóra, Hahn Katica, Handlei Iza, Kohn Mariska, Kaiser Irón (Vaiszló), Kohn Janka, Krausz Blanka, Mendl Ella, Mitzki Anna, Präger Aranka, Präger Jolán, Strauser Zelma, Schlesinger Jenny, Seligmann Aranka, Schwarz Ida, Spitzer Lenke, Schön Janka, Schwarz Margit, Schapringer Micike, Schwarz Frida.

— **(Esküdtbírósi elnökök.)** A pécsi kir. tábla elnöke a kaposvári kir. törvényszéknél működő esküdtbírósi elnökévé **Kazinczy Gábor** törvényszéki bírót, helyettesévé **Kisfaludy Ákos** törvényszéki bírót — a nagykanizsai törvényszék esküdtbírósi elnökévé **Tóth László** törvényszéki elnökét s helyettesévé **Mikos Géza** kir. ítélőtáblai bírót címmel és jelleggel felruházott törvényszéki bírót jelölte ki.

— **(Uj aljegyzők.)** A m. kir. igazságügyminiszter **Vagner Andor** szegzárdi kir. törvényszéki joggyakornokot a szegzárdi és **Samuely Ottó** nagykanizsai kir. törvényszéki joggyakornokot a nagykanizsai kir. törvényszékhez aljegyzökké nevezte ki.

— **(A polgármester itthon.)** **Majorossy Imre** polgármester ma a reggeli vonattal haza érkezett. A polgármester Budapesten **Hegedűs Sándor** kereskedelmi miniszternek köszönetét fejezte ki pécsi látogatásáért s **Darányi Ignác** földmívelési miniszterrel is járt, hol az állandó vízmű létesítése érdekében szakközvegek leküldését és furógépek átengedését kérelmezte. Budapesten programon kívül lerándult a polgármester Debre-

cenbe is, hol a vágóhid berendezését nézte meg s tapasztalatairól a ma délelőtt 11 órakor tartott tanácsülésen tett jelentést.

— **(Herceg, mint riporter.)** Anglia egyik legfényesebb neve szerepel azokon a lármás plakátokon, melyeken a »New-York Journal« öles betűkben teszi közzé munkatársainak névsorát. Ott van ugyanis a munkatársak között a fiatal Manchester herceg is, ki a lap londoni levelezője. Az ifju herceg nagy lelkesedéssel szenteli magát reporteri pályájának. »Amerika édesanyám szülőföldje — ugymond — s az enyém is. Amerika szabad földjén megszerettem a munkát, megtanultam a zsurnaliszta érdekes mesterségét.«

— **(Megharapta a kutya.)** A **Schreiber** Rezső-féle fatelepen tegnap délután egy kisfiút megharapott a telep őrzésére ott tartott nagy szelindek. A baleset úgy történt, hogy a fiú, kit **Preiszach Ferencnek** hívnak, odament a kutyához és azzal addig játszott, míg az feléje kapott és jobb kezén könnyű sebet ejtett. A fiú sebet orvosilag kiégették, a kutyát pedig állatorvosi megfigyelés alá vették.

— **(Személyi hír.)** Br. Fejérváry Imre főispán ma délelőtt 11 órakor Birjában utazott, a honnan már ma este vissza is tér.

— **(Utóállítás és felülvizsgálat.)** A katonai rendes utóállító bizottság holnap kedden f. hó 5-én utóállítást tart a Scholzféle sörházban. A vármegyei vegyes felülvizsgáló bizottság pedig szerdán f. hó 6-án tart ülést a vármegye közgyűlési termében. A felülvizsgálaton legnagyobb részt oly ujoncok vesznek részt, kik a f. évi fősorozásnál bevalva, októberben besoroztattak, azonban akár a szülők keresetképtelensége, akár testi fogyatkozás vagy szervi baj miatt, mint a katonai szolgálatra alkalmatlanok jelentkeztek.

— **(Rókaavadászat Birjában.)** Érdekes hajtóavadászatot rendezett ma délelőtt

szegény ereklyéket, melyek a levelekhez voltak csomagolva. Egyméhány száraz virág, vagy szinehagyott kék szalag, egy hosszú kerti keztyű.

Ezt a keztyűt akkor viselte, midőn Billel, annak elutazása előtt, Lindenheimben az utolsó sétát tette a parkban, midőn bucsucsókot adott neki s így szólt:

— Meg fogod látni, hogy otthonodat egyszer még visszaszerzem neked! — De ehhez idő kell. Lesz elég erőd bevárni?

— Igen; mondta ismételtén, a keztyűt lehuzva, pusztá kézzel és kezét kezébe téve pecsételte meg az ünnepélyes pillanatot.

Ennek emlékére elkérte ezt a keztyűt.

— Szegény Bill! Szegény, kedves Bill. Istenem, Istenem! Midőn az inas az ebéd előtt egy félórával jelentette, hogy ideje volna, hogy öltözködjének: Gertrud igen izgatott volt, kiválasztotta ruháit, majd a haját igazította meg. Ugy érezte, hogy szive megreped, ha Billel találkozik. Képzeldésében elgondolta a szavakat, a melyeket hozzá fog intézni, anélkül, hogy sokat mondjon; mégis-mégis ezzel többet mondana — ez is sok — ennyit nem szabad mondania . . .

Mikor az ebédőben megjelent, már mindannyian együtt voltak. Bill egy faragott tölgyasztalnál ült és újságot olvasott. Gertrud azonnal tisztában volt azzal, hogy Bill várt reá. Bill szótlánul, nyugodtan ült, csak szemével kereste őt.

Az összes vendégek szótlánokká lettek, a mikor Gertrud megjelent. Gertrud észrevette, hogy őt és Billt

— Mit tegyek, mit tehetek én? — kiáltá magán-kívül Gertrud.

— Mit tehet érte? — kérdezte Lydia. — Csakugyan komolyan akar érte valamit tenni?

— Akarok . . . természetesen mindent . . . mindent, ami tőlem telik, mondta Gertrud levegő után kapkodva. — Mindent . . . kivéve . . . mindent.

Szemeit lesütötte. Lydia olyan mozdulatot tett, mintha valami kezét űzne el magától.

— Arról — mondta nyomatékkal — arról szó sincs többet. Bill sohasem fog oda visszatérni. De ha csakugyan van önnek egy kis barátsága iránta és az ostoba beszédeknek elejét akarja venni, jöjjön ma az asztalhoz, anynyira elfogulatlanul, a mennyire bír és foglalkozzék vele, mint egy régi ismerősével. Akarja?

— Majd meggondolom, mormogta Gertrud.

— És képes volna utazását elhalasztani?

Gertrud egy pillanatig visszaszorította lélekzetét, minden ingott körülötte.

— Gertrud! — rimázkodott Lydia, — Ilyen felfordulás egy kicsiségért. Marad?

— Igen, nyögte Gertrud, ha kívánja, nem bánom.

Lydia szép arcának kellemetlen kifejezése egyszerre eltűnt. Senki sem volt nála szeretetreméltóbb, ha valamikor elérte célját. Becsapta a nyitott bördönt tetejét és átölelte Gertrudot:

— Tudtam én azt, hogy megnyugtatom önt. Küldök egy csésze teát, hogy egy kissé megerősödjék. Isten vele. Viszontlátásra az asztalnál.

a birjáni sűrűben br. *Fejérváry Imre* főispán. A vadászatot résztvettek a főispán neje és gróf *Korniss* a főispán sógora is. A felhajtást harmincöt hajtóval *Vaniss Sándor* járási főszolgabíró rendezte.

— **(Egy fogház bajai.)** A kaposvári kir. törvényszéki fogházban a rabok között állandó a skorbut és malária. Pár évvel ezelőtt a fogházorvos sürgetésére Somogy megye közigazgatási bizottsága elrendelte a börtönhelyiségek egészségügyi megvizsgálását s már akkor tarthatatlan állapotokat talált a kiküldött bizottság. Az összes épületek falai át vannak ivódva s a különben is mély fekvésű, berkes talajon álló épületekben, a börtönökben, sőt a munkatermekben is, állandóan nedves, dohos a levegő, minélfogva a rabok szokatlan mértékben kapják a skorbutot és a lázak különféle fajait. Azóta évek multak el s a helyzet természetesen rosszabb lett azóta. Most már a börtönőrök közül is sokan vannak skorbutban és maláriában.

— **(Megszűnt járvány.)** *Kovács-hidán*, mint értesülünk, az ott járványosan fellépett vörheny betegedések már napok óta szünetelnek, úgy hogy a járvány tartama alatt bezárt iskolákat tegnap újra megnyitották.

— **(Elharapta a nyelvét.)** A sörház utcában tegnap délután egy csomó gyerek játszott. Közülök az egyik *Ribál Nándor*, tizenhároméves gyerek, ugrádozás közben lépett a járdáról és megzökkenvén, mivel épen nagyban kiabált is, a nyelve a fogai közé került és átharapta. A szegény gyerek szája tele lett vérrel, mert nyelve hegyét csaknem teljesen leharapta. Bevitték a kórházba, a hol most ápolás alatt van.

— **(Vizvezeték Kaposvárott.)** Kaposvárott már hónapok óta próbafúrásokat eszközölnek azért, hogy a tervben levő városi vizvezeték számára megfelelő bőségben tiszta forrásvizet találjanak. Tegnap két miniszteri

szakértő érkezett Kaposvárra, kik a próbafúrások eredményét megvizsgálják. Hír szerint a toponári határban találtak alkalmas, bővizű forrásokat. *Festetits* gróf azonban kijelentette, hogy birtokán a forrásokat meg nem engedi s a vizvezeték lezárása ellen is tiltakozik. Kaposvár város pedig nem elég gazdag arra, hogy oly árt fizessen a toponári vizért, minőt a főváros fizetett *Károlyi* grófnak a kaposztás-megyeri forrásokért. E szerint egyéb alkalmas forrás hiányában le kell mondaniok a kaposváriaknak a vizvezetékéről.

— **(A kik a csókot nem ismerik.)** A nagy érdeklődésnél fogva, mely Európában most China iránt mutatkozik, hölgyeinket érdekelni fogja, hogy China minden költészet nélkül ország. China, Japán, India, Birma és még több szigetén az Indiai tengernek a nálunk annyira közkedvelt csókot egyáltalán nem ismerik. Fialat chinai és japán nőknek fogalmuk sincs a csók jelentőségéről, habár ők is birnak eperajakkal, melyek édesen tudnak mosolyogni. Némely szerelmes chinai, némely tüzes indus nem is gondol arra, hogy szive bálványát megcsókolja és az anya is csak keblén szorongatja gyermekét, de ajkaival nem érinti soha. Sajátságos, hogy a trópusok lakói e tekintetben teljesen megegyeznek az északi vidékek lakóival. Az eszkimóknál a csók abban áll, hogy az egymást szerető az orrukát gyengéden egymáshoz dörzsölik.

Törvénykezés.

Az új perrendtartás.

— Saját tudósítónktól. —

Pécs, 1899. december 5.

A pécsi királyi törvényszék elnöke ma tette köze a jövő évi perrendtartásra vonatkozó hirdetményt a következőkben:

A som. ügyv. szab. 69. §, — az ált. ügyv. szab. 170., 171., §§ — a bünt. ügyv. szab. (3700/399. I. M. E.) 62., 65., 75., 77., 78., 79. §§. és az 1897. 33. t.-c. alapján, a pécsi kir. törvényszék tanácsainak megalakítása, beosztása és a tárgyalási, főtárgyalási és tanácsülési napokban meghatározása az 1900. év tartamára.

I. Polgári felelbezési tanács. Tanács elnök: *Saághy Vince* kir. törvényszéki bíró. Állandó elnök helyettes: *dr. Dobi Imre*, kir. törvényszéki bíró. Rendes bírói tagok: *dr. Dobi Imre*, *Geiger Dezső*, *Farkas Sándor*. Helyettes bírói tagok: *Göbel Gyula*, *dr. Porges Miksa*, *Jobst Béla*, *Peitler Imre*, *dr. Apor Lipót*. Szóbeli tárgyalások tartatnak: hetenkint hétfőn, szerdán, csütörtökön. Nyilvános előadás: hetenként kedden.

II. Polgári tanács. Tanács elnök: *Sávell Kálmán* kir. törvényszéki elnök. Elnökhelyettes: *dr. Porges Miksa* kir. törvényszéki bíró. Előadók: *Göbel Gyula*, *Jobst Béla*, *Peitler Imre*, *Vodicska Ferenc*. Tanácsülések tartatnak hetenként: kedden és pénteken.

III. Váltó és kereskedelmi tanács. Tanács elnök: *Sávell Kálmán* kir. törvényszéki elnök. Elnökhelyettes: *dr. Dobi Imre*. Előadó: *dr. Porges Miksa*. Szavazók a kereskedelmi ülnökök következő sorrendben: január, május, szeptember hónapokban *Kindl József* keresk. ülnök. Február, június, október hónapokban *Szeifritz Antal* kir. keresk. tanácsos. Március, július, november hónapokban *Ullmann Károly* kir. keresk. tanácsos. Április, augusztus, december hónapokban *Krausz Mór* keresk. ülnök. Tanácsülés tartatik hetenként: pénteken.

IV. Vádtanács. Tanácselnök: *dr. Dobi Imre* kir. törvényszéki bíró. Elnökhelyettes: *dr.*

Kisietett. Fél perc múlva ismét visszajött és a csomagot, a mit a kezében felejtett, letette az asztalra.

— Ezt *Bill* küldi önnek, magyarázta. Azt hiszem, befogja bizonyítani önnek, hogy *Bill* semmi egyéb nem számít, csak hogy mint jóbarátok érintkezessenek.

Könnyű szívvvel sietett le a lépcsőn, a csarnokba. Ott találta *Billt*.

— Nála voltál, kérdezte *Bill* hevesen. Aztán leverten tette hozzá: semmi ujság?

— De igen, mondta *Lydia* vidáman. Mielőtt beeresztett magához, bepuderozta arcát és szemeit, hogy ne lásam, mennyit sirt; utazását elhalasztotta — és ma este megjelenik az asztalnál!

ÖTVENHARMADIK FEJEZET.

Gertrud felnyitotta a csomagot, sejtette, hogy mit tartalmaz: emlékeket, melyeket *Bill* hűséges szeretettel őrzött és a leveleit. Nem sok volt mindössze, aranyszinnorral átkötve, kelet szerint rendezve. Kíváncsian forgatta.

Az első levél apróbetűvel írva, mind a négy oldalt elfoglalva. Az aláírásra hely sem maradt, mindössze csak egy aprócska G. betű huzódott meg a szögletben. A másodikkal, mely hasonlókép nem volt rövidebb, sőt határozottan »*Gertrud*«-dal írva alá, ez volt az a levél, melyet *Losoncy* első látogatása után befejezett.

Ez időtől fogva a levelek folyvást rövidebbek, a sorok messzeállónak voltak egymástól; az aláírás tiszta és értelmes volt és az utolsó levélnél egy fél oldal üresen, kitöltetlen maradt.

A leveleket olvasni kezdte, elővéve a legelsőket. A levelek nem voltak szenvedélyes hangok; igen szivesek, melyeken a bizalom hangjai vonultak át.

Ugy ragaszkodott a levelekhez, mint egy kedvenc gyermek idősebb testvérehez, ki elkényeztette. Elmesélt minden jelentőség nélküli érzékenyebb, avagy tréfásabb dolgot, mely életében előfordult. A boulevardról keltezett levelek igen kedvesek és érzelmesek voltak.

Sóhajok közt tette félre a leveleket és elkezdett azok között lapozni, melyeket a *Notre-Dame*-utcából irt hozzá.

A hang itt teljesen elváltozott. Hiányzott azokból a bizalom, erőltetett, rövid, hideg, szerelemről való biztosítások váltakoztak benne. *Gertrud* megijedt. Megértette, mit ez ideig figyelmen kívül hagyott, hogy *Bill* a levelek hangjai miatt nemcsak jogosítva, hanem kötelezve volt, hogy az eljegyzést felbontsa. Még az a vigasza sem maradt, hogy követelhetett volna tőle valamit. A karácsony esti levelet sohasem kapta meg, mert elégette.

— Alapjában véve, úgy mondta, az sem használt volna; az a szives hang se, a melylyel karácsonyi levelemet irtam; csak honvágyam és beszámíthatatlanságom szüleménye ez. Világosan, keményen bírálta meg önmagát. »Hisz akkor már meg voltam mérgezve« — mondta magában.

Egyszerre új láng kelt életre lelkében.

— Hisz sohsem szerettem, mondta, sohsem úgy, mint megérdemelte volna; mert másképp a méregnek nem lett volna hatalma rajtam.

Eldobta magától a leveleket s elpusztította az apró,

Porges Miksa kir. törvényszéki bíró. Rendes bírói tagok: Peitler Imre — előadó, Farkas Sándor. Helyettes bíró: Göbel Gyula. A vádtanács jegyzője: Kelemen László aljegyző. A vádtanács rendes üléseit tartja: hetenkint szombaton. A vizsgáló bírók havi szóbeli jelentéseit előterjeszti és a járásbíróknak vizsgálatot teljesítő biráitól beérkezett havi jelentéseket a vádtanács előadója előadja: 1900. január 13-án, február 10-én, márc. 10-én, ápril. 7-én, május 5-én, június 9-én, jul. 7-én, augusztus 11-én, szeptember 15-én, október 6-án, november 10-én és december 15-én.

V. Főtárgyalási tanács. Főtárgyalási elnök Sável Kálmán kir. törvényszéki elnök. Elnökhelyettes dr. Simon József kir. tszéki bíró. Beosztott bírák Kószer János, Finkey Pál, dr. Apor Lipót, Bajnovits Ármán albíró. Jegyzőkönyvvezetők: Klausz Endre, Kelemen László és dr. Csánk Dezső aljegyzők. Főtárgyalások tartatnak hetenkint hétfőn, szerdán és pénteken.

VI. Büntető felelőbírói tanács. A tárgyalás elnöke dr. Simon József kir. tszéki bíró. Beosztott bírák: Kószer János, Finkey Pál. Jegyzőkönyvvezetők: Klausz Endre, Kelemen László és dr. Csánk Dezső aljegyzők. Büntető felelőbírói tárgyalások tartatnak hetenkint szombaton.

VII. Esküdtbírói tanács. Az esküdtbírói tanács elnöke Sável Kálmán kir. cur. bíró, kir. tszéki elnök. Elnökhelyettes dr. Simon József. Rendes tagok: Kószer János, Finkey Pál. Helyettes bírói tagok: dr. Apor Lipót, Jobst Béla. Jegyzőkönyvvezetők: Klausz Endre, Kelemen László és dr. Csánk Dezső aljegyzők. Esküdtbírói tárgyalások tartatnak 4 ülészakban és ugyan február, május, szeptember és november hónapokban. Az egyes ülésszakok február, május, szeptember havának második és november havának első hétfőjén kezdődnek.

VIII. Fegyelmi tanács. Tanácselnök: Sável Kálmán kir. tszéki elnök. Fegyelmi ülések tartatnak szombaton.

IX. Közjegyzői fegyelmi tanács. Tanácselnök Sável Kálmán kir. tszéki elnök. A fegyelmi bíróságnak közjegyzői tagjai Plihal Ferenc, dr. Baranyai Béla, Visy és Ziegler Kálmán kir. közjegyzők. Közjegyzői fegyelmi ülések tartatnak szombaton.

— Ne vicceljen!

Percel Dezső elnök ezért Kubikot rendreutasította. *Neményi* Ambrus hosszan fejtegeti a pénzügyi bizottság álláspontját; végül ajánlja a javaslat elfogadását.

— Hoch! Dreimal hoch! mig a szélsőbal!

— Disznóság ilyen beszédet elmondani! kiálták.

Kossuth Ferenc részvétét fejezi ki az előadó gyászbeszédéhez. *A szélső bal soha semmiféle kvótát nem szavaz meg.* Jogunk van függetlennek lenni, de a jobb oldal elpazarolja ősi függetlenségi jogunkat. Részletes statisztikai adatokkal mutatja ki a kvótaemelés jogosságát, mire a következő határozati javaslatot adja be:

Első sorban, tekintve, hogy a közösüges költségek létezése össze nem egyeztethető a magyar állameszmével és hogy ennéltozva a közös költségekhez való hozzájárulásnak bármilyen aránya beleütközik az ország természetes és eltörölhetlen jogába, mely jogot a független állami lét teljes épsége képezi, tekintve továbbá, hogy a természetes jog bármilyen ellentmondás is, a törvények dacára mindig létezik és létezése meg nem semmisíthető semmi törvény, semmi alku által, — *mondja ki a Ház*, hogy:

a közösüges költségeket nem tarja összeegyeztethetőnek az önálló magyar állami lét létezésével és hogy a költségekhez hozzájárulni eszentul semmi arányban sem szándékozik; de utasítja a kormányt, hogy a *pragmatica szanctióból* eredő kölcsönös védelmi kötelezettség teljesítését biztosító és teljesen önálló rendelkezésekre vonatkozólag nyújtson be haladéktalanul törvényjavaslatot és másodsorban a menyiben ezen hazafias köteleességeinek azonnali teljesítésében fenálló törvények eltörlésére szükséges lépések megtehetőek lennének, *a képviselőház elhatározza, hogy az eddig fizetett kvótát semmi esetre sem emeli.*

E javaslatot hosszantartó viharos eljenzéssel és tapssal fogadta az ellenzék.

Ezután megszakitották a kvótajavaslat tárgyalását s következett a miniszterelnök válasza Barabásnak a *hier* ügyében tett interpellációjára.

Szell Kálmán azzal kezdte válaszát, hogy a hadügyi miniszter rendelete nem kizárólag Magyarországra, hanem az egész hadseregére vonatkozik. Ki lett pedig ez a rendelet bocsájtva még a tavasszal, mikor a cseh tartalékosok a *»Zde«* szóval tüntetőleg jelentkeztek. (Kiáltások: ezért kell a boszút Magyarországon kitölteni!) Magyarországon csak tizen büntettek meg. (Kiáltások: de miért?) Mert a katonai parancsnak nem engedelmességek. A mikalakai oláh tartalékos ügyében a valóság az, hogy az illető vizsgálati fogságba helyeztetett, mert kerekén megtagadta a *»hier«*rel való jelentkezést. Egy pajtása által azt izentette a feleségének, hogy ő holnap már nem lesz életben, mert lsten tudja, hány hónapig tartják itt. *Sajnos, de maga végezte ki magát.* A hadügyminiszter rendeletében tendencia nem volt s azért kéri válaszában tudomásul vételét. (Zajos hoch! hoch! kiáltások balról.)

Barabás Béla elismeri, hogy a katonaságnál se a vallás, se a származás nem akadály a boldogulásnak, csak egyet kell elfojtani: a magyar nemzeti érzést. (Zajos tetszés a szélsőbalon.) Már 1848-ban is a 12 pontban követeltük az idegen hadsereg eltávolítását, mely gyűlöli minket. (Tetszés.) *Szomorú fejelem lehet az, a melynek a nyomorult hier szócikára is szüksége van.* (Derűtség.) A német nyelv Magyarországon csak törvényileg türt nyelv s ma ott vagyunk, hogy elmondhatjuk róla: adj a tótnak szállást, kiver a házadból. Ha a német nyelv használata a katonai szolgálatban olyan feltétlenül kötelező, kérde, akkor mért engedik meg a katonáknak, az esküt anyanyelvükön tenni? (Viharos tetszés. Kiáltások: háboruban a Kossuth-nótát

is énekelhetik!) Pakurarnál, a halálba kergetett oláh legénynél nem az volt a baj, hogy magyarul jelentkezett, hanem hogy *as oláhnak Magyarországon nem szabad magyarnak, hanem csakis osztráknak lenni.* Rámutat a szeretetre, melylyel mi magyarok a legfőbb hadurat körülveszszük, de mi vajmi ritkán érezzük az apai szív szeretetét. Ezután következőkép fejezi be megrázó beszédét:

— A magyar nyelv joga, törvénye, igazsága a magyar nemzetnek; *Krieghammer* rendelete pedig jogtalanság, törvénytelen, igazságtalanság a nemzet ellen. (Viharos tetszés a szélső balon.) Szell Kálmán iránt jogosult reménnyel volt eltelve a nemzet, de sajnosan csalatkozott. Nem veszem tudomásul a választ.

Viharos taps és eljenzés jutalmazta a lelkes szónokot, *Szell* Kálmánt pedig, mikor fölkeelt, hogy feleljen Barabásnak, zajos *»hoch!«* kiáltások fogadják s a nagy zajban alig érthető, mit beszél.

Kubik Béla: Menjen Bécsbe miniszterelnöknek!

Rátkay László szenvedélyesen kiáltja: A magyar miniszterelnök védje meg a magyar nyelvet!

Justh Gyula: Nem méltó a helyére!

Hentaller: Ki kell majd táncoltatni ezt is innen.

Szell Kálmánt abszolte nem hallgatták.

Barabás rövid viszonzválasza után névszerinti szavazás vette kezdetét. *Horánszky* igennel szavazott.

A műegyetem előtt ezalatt tüntetés volt, de a rendőrség szétverte a tüntetőket.

TÁVIRATOK.

— **A kvótaemelés a Lloyd-klubban.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) A szabadelpvűpárt tegnapi értekezletén tárgyalta a kvótaemelési javaslatot, melyet *Neményi* Ambrus előadó elfogadásra ajánlott.

Utána *Apponyi* Albert gróf szólalt föl s kijelentette, hogy egyetért az előadóval, sőt *a Házban is föl fog szólalni a javaslat támogatására*, azonban politikai reputációjának tartozik azzal, hogy ennek indokait is kifejtse.

Őt a javaslat elfogadására és támogatására az bírja rá, hogy a korona döntésétől sem várhatnánk kedvezőbb eredményt és e döntés még sem lenne megoldás, hanem csak elodázás, nekünk pedig állandó és olyan megoldásra van szükségünk, amely véget vessen az Ausztriával való áldatlan közgazdasági harcnak. Ez a helyzet megokolja a kvótaemelés elfogadását, melylyel a szóló támogatni akarja a kormányt, mert ennek programjában és egész fölfogásában a szóló régi programjának megvalósítását látja.

Szell Kálmán hangsúlyozta ezután, hogy a pártnak nagyfontosságú javaslat fölött kell döntenie, amely hosszas és szenvedélyes küzdelemnek befejezése. A szóló teljes erejéből küzdött azért, hogy minél kisebb legyen a kvótaemelés. *Bár elejétől fogva tisztában volt azzal, hogy a kiegyezési ügyek egyetemének rendezése némi kvótaemelés nélkül alig lesz lehetséges, nem tagadja, hogy a 34%-ot tartotta véghatárnak.* De a mikor arról volt szó, hogy parlamenti uton tiz évre köttessék szerződés, a javaslatot, mely ezen a véghatáron túl emeli a kvótát, az ország érdekében mégis elfogadásra ajánlja. Köszönetet mond Ap-

Folyó sz. 68. Idénybérlet 68. sz. Páros bérlet.

Nemzeti Színház.

Kedd, 1899. december 5-én.

Csárli nénye.

Bohózat 3 felvonásban.

SZEMELYEK:

Chesney	Sebestyén	Brassatte	Sarlay
Spittique	Bátosi	D'Alvadores	V. Ágh
Chesney	Könyves	Annie	Jeszenszky
Wykeham	Delli	Kitty	Takács
Babberlei	Nádasy	Ella	Baróthi

Szerda, dec. hó 6-án

Zsidónő.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése nov. hó 30-án. (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) A Ház mai ülésen *Neményi* Ambrus előadó ajánlotta a kvótajavaslatot, a mit a szélsőbalon zajjal fogadtak.

Neményi Ambrus türelmet kért, mire *Pichler* Győző így szólt:

— A türelem öt milliót ér!

Percel Dezső elnök:

— *A képviselő ur közbeszólásai pedig nem érnek semmit!*

Ezt derűtség követte, *Kubik* Béla azonban rászólt az elnökre:

ponyinak a javaslat támogatásáért, de nem ért vele egyet abban, hogy az előbbi kormány ebben a kérdésben annak idején mulasztásokat követett el. Reméli, hogy a régi nemzetipárt tagjainak szemei előtt mindenkor az ország érdekei lebegnek.

Horánszky Nándor elismeri a kvótaemelés szükséges voltát, de az ő ismert exponált működéséből mégis bizonyos obligo származik s így a javaslatot nem szavazza meg, de a Házban mégsem fog ellene szavazni.

Pulszky Ágost köszönetet mond Apponyinak a javaslat mellett való nyílt állásfoglalásáért, annál is inkább, mert a párt azoktól, akik eleinte a kvótaemelés ellen voltak, nem kívánja véleményük földadását, hanem csak azt, hogy tartózkodjanak a szavazástól.

Ivánka Oszkár kijelenti, hogy megszavazza a javaslatot.

Szentiványi Kálmán szintén megszavazza a javaslatot, de nem hajlandó koncedálni Pulszky ajánlatát.

Heltay Ferenc elfogadja a javaslatot s köszönetet mond a kormánynak az egyezmény létesítése körül kifejtett fáradozásaiért.

Enyedi Lukács kijelenti, hogy tartózkodni fog a szavazástól.

Demkó Pál nézete szerint a javaslat elfogadását párkérdésnek kell kijelenteni.

— **A meggyilkolt szatmári diák.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) Papp Elemér szatmári tanuló meggyilkolásával vádolt Papp Zoltán, elzúllott napidijas, az áldozat nagybátyja, fölhagyott eddigi tagadásával s megvallotta szörnyű bűnét. Elmondta, hogy az áldozat testvérbátyjával, Papp Bélával szövetkezett a tizenhat esztendő Papp Elemér meggyilkolására. Ők ketten fölbérelték Papp Béla juhászát, ki azután november 18-án délután végrehajtotta véres tervüket. Ma délután csendőrök mentek ki Kak-Szent-Mártonba, hogy letartóztassák Papp Béla földbirtokost. Ebben a sötét tragédiában az egész megye részvéte Papp Gyula, udvarii földbirtokos felé fordul. A boldogtalan ember csaknem egyidőben vesztette el három fiát; az egyiket orvul agyonlőtték, a másikra most a törvény tette kezét, a harmadikat pedig tengeren túlra, az újvilágba űzte a saját könnyelműsége.

— **Angol sebesültek a Kanári-szigeteken.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) Las Palmasból (Kanári szigetek) jelentik: A „Sumatra” angol gőzös, mely Dél-Afrikából angol sebesülteket hoz, ide érkezett. A sebesültek igen szomorú hatást keltenek. A legtöbb nagyon levert és mély szánalmat kelt. Sokan meg vannak csonkítva és a katonai szolgálatra többé nem alkalmasak. Az angol tisztek egyike egy újságíró előtt kijelentette, hogy a veszteségek mindkét részről igen nagyok, de az angolok vesztesége nagyobb.

— **Agrárgyűlés Pozsonyban.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) A pozsonyi agrárgyűlésen egybegyűlt gazdaközönség Darányi földművelésügyi miniszterhez a következő táviratot intézte: „A pozsonyi agrárgyűlés alkalmából törhetlen bizalma jeléül Excellenciát az agrárgyűlés díszelnökéül választotta és kéri a jövőben is igaz ügyünknek lelkes támogatását. Gróf Pálffy István elnök.”

A földművelésügyi miniszter következő távirattal válaszolt:

„Fogadja Méltóságod a kitüntető emlékezésért hálás köszönetemet s legyen szives azt őszinte üdvözléssel együtt igen tisztelt gazdatársainknál is tolmácsolni.”

— **A delegátusok itthon.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) Az összes magyar miniszterek, valamint a delegáció képviselői tegnap Budapestre megérkeztek.

— **Meggratulált képviselő.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) Chorin Ferenc országgyűlési képviselőhöz tegnap a következő távirat érkezett:

„Nagyságos Chorin Ferenc országgyűlési képviselő Budapest. Szatmár-Németi város szabadelvű választópolgárai a mai napon tartott pártszervező gyűlésükből egyhangú lelkesedéssel üdvözlük Nagyságodat, az ország és város politikai életének kiváló harcosát és midőn büszkeséggel tekintenek vissza Nagyságodnak a multban kifejtett közhasznú tevékenységére, igaz szeretettel, nagyrabecsüléssel és változatlan bizalommal kísérik Nagyságodat jövő munkálkodásában is. A szabadelvű párt közgyűlésének megbízásából Antal D. elnök.”

— **Igazgatói jubileum.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) Mechwart András, a Ganz és Társa vasöntő- és gépgyár részvénytársaság vezérigazgatója ezélt negyven évvel lépett a gyár szolgálatába. A társulat igazgatósága és felügyelő bizottsága e ritka jubileum alkalmából testületileg kereste föl az ünnepeket, kit a társulat elnöke, Pallavicini Ede őgróf üdvözölt a társulat nevében, magvas beszédben méltatván az ünnepelel férfit

rendkívüli érdemeit, ki a 40 év előtti egyszerű öntödéből egy óriási, teljesen a kor színvonalán álló vállalatot teremtett. Az ünnepelel meghatott szavakkal köszönte meg az ovációt, szokott szerénységével a vállalat felvirágoztatása körül szerzett érdemekelel egyrészt a viszonyok kedvező alakulására, másrészt kiváló munkatársaira háritván.

Hegedűs Sándor kereskedelemi miniszter a jubiléanshoz a következő levelel intézte:

„Tisztelt vezérigazgató úr! Negyven évi áldásos működésének holnapi határpontjánál jelen soraimnál én is megjelenek, hogy üdvözöljem Önt, ki bámulatos tehetségével nemcsak társulatának, de a magyar iparnak és az országnak jelentékeny nevet és hasznot biztosított. Kérem Istent, hogy tetterejét és munkakedvét épen, még sok-sok éven át mindnyájunk örömelel és a magyar ipar javára tartsa meg. Isten áldja. Igaz hive Hegedűs Sándor.”

— **Az osztrák-magyar bank állása.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) Az osztrák-magyar bank állása 1899. nov. 30-án: Bankjegyforgalom: 690,624,000 forint (— 7,010,000 forint); értékkészlet: 531,292,000 forint († 1,383,000 forint); váltótárca: 184,602,000 frt (— 7,206,000 frt); lombard 24,254,040 forint († 207,000 forint); adómentes bankjegytartalék: 36,522,000 forint († 6,519,000 forint.)

Laptulajdonos Felelős szerkesztő
SZAUTTER GUSZTÁV PLEININGER FERENC
TAIZS JÓZSEF
kiadó.

28390. sz.

1899.

Hirdetmény.

Az építkezés alatt álló városi vágóhidnál tervezett ammoniák rendszerü

hűtő berendezésének

biztosítása iránt Pécs város gazd. tanácsstermében 1899. évi december hó 28-án délelőtt 9 órakor zárt ajánlati tárgyalással egybekötött nyilvános árlejtés tartatik.

Felhivatnak tehát pályázók, hogy a vállalati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénzzel felszerelt zárt ajánlataikat legkésőbb 1899. évi december hó 27-én déli 12 óráig a polgármesteri hivatalnál nyujtsák be, vagy a bánatpénz letétele mellett a szóbeli árlejtésen vegyenek részt.

A vállalkozási feltételek Herbert János g. tanácsnoknál betekintheők.

Pécsett, 1899. évi december hó 1-én.

A város Tanácsa.

Szervusz barátom, hova oly sietve?

Megyek a

„Zrinyi“-kávéházba,

a hol ma és mindennap a híres budapesti

női tamburás zenekar

diszes hangversenyt tart.

Kitünő kávéházi italok. Valódi hazai Cserta-féle borok.

Friss Szalonsör.

Tulajdonos: FENNRICH LAJOS.

Pontos kiszolgálás.

Egész éjjel nyitva.